

رویش بخش کشاورزی و منابع طبیعی در چهل و پنج سال تلاش

رویش بخش کشاورزی و منابع طبیعی

در

چهل و پنج سال تلاش

بهمن ۱۴۰۳

فهرست برگه

رویش بخش کشاورزی و منابع طبیعی در چهل و پنج سال تلاش / تهیه کننده: محمود عبدالله زاده، رمضانعلی ذبیحی افروزی، کوهسار خالدي. - تهران: وزارت جهاد کشاورزی، مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، ۱۴۰۳.
۱۰۴ ص: جدول، نمودار (رنگی)

نمایه ها:

بخش کشاورزی و منابع طبیعی / تولید ملی / ضریب خوداتکایی / وزارت جهاد کشاورزی

مشخصات:

عنوان: رویش بخش کشاورزی و منابع طبیعی در چهل و پنج سال تلاش

The Growth of the Agriculture and Natural Resources Sector in Forty-five Years of Efforts

تهیه کنندگان: محمود عبدالله زاده، رمضانعلی ذبیحی افروزی، کوهسار خالدي

کارشناس هماهنگی:

مسئول انتشار: منیره روحی

ناشر: مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مدیریت خدمات پژوهشی

سال / انتشار: ۱۴۰۳

قیمت:

نشانی: خیابان کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر شرقی - پلاک ۵

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ - ۸۸۸۹۲۳۹۶ مستقیم

نمابر: ۸۸۸۹۶۶۶۰ - ۸۸۸۹۲۴۰۱

<http://www.agri-peri.ac.ir>

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir & aperi@agri-peri.ac.ir

بسمه تعالی

پیشگفتار:

مشاهده تحولات و دستاوردهای چهل و پنج سال پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، به لحاظ پیچیدگی با مسایل و چالش‌های جاری، از درون به شفافیت رویت آنها از بیرون نیست. تحلیل دستاورد انقلاب در این بخش، مستلزم رویکردی واقع‌گرایانه در شناسایی مولفه‌های تحول بدون پیش‌داوری است.

از جمله بخش‌های اقتصادی که طی چهل و پنج سال به برکت پیروزی انقلاب اسلامی و تلاش کشاورزان، روستائیان، عشایر و حمایت و هدایت دولت‌ها با تحولی شگرف و تحسین برانگیز مواجه بوده است، بخش کشاورزی و منابع طبیعی و تغییرات ساختاری به وجود آمده در امور زیربنایی روستاها و جامعه عشایری می‌باشد. جامعه روستایی و عشایری که جوامعی مولد، پویا و دارای فرهنگ غنی می‌باشند نقش مهمی در مسیر توسعه ملی ایفا نمودند. هر چند انتظار امام راحل^(ع) و توصیه‌های مقام معظم رهبری از دستیابی به قله‌های موفقیت در تامین امنیت غذایی، رفع فقر و محرومیت از جامعه، با آنچه امروز به آن دست یافته‌ایم فاصله دارد لیکن در مقام قضاوت منصفانه، رخدادها و تحولات ایجاد شده در عرصه‌های فوق را می‌توان تحولی مناسب در نظر گرفت. آنچه در کتاب حاضر به آن پرداخته می‌شود ارایه تصویری مقایسه‌ای از شاخص‌های کلان، شاخص‌های تولید و خدمات پشتیبانی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و همچنین توسعه و عمران روستایی و عشایری در دو مقطع ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ می‌باشد.

با توجه به اینکه بخش کشاورزی سهم بی‌بدیلی در اقتصاد و فضای کسب و کار کشور دارد، امید است داده‌ها و اطلاعات کتاب حاضر، بذر امید به آینده‌ای زیبا و پرطراوت را در نگرش خوانندگان محترم نمایان سازد.

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی
وزارت جهاد کشاورزی
بهمن ۱۴۰۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۲
دستاوردهای کلان و راهبردهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در چهل و پنج سال.....	۱۴
شاخص های کلان.....	۱۷
شاخص های سرانه تولید کشاورزی.....	۲۲
شاخص های کلان تولید در زیربخش های کشاورزی.....	۳۰
شاخص های عملکرد محصولات اساسی کشاورزی.....	۳۶
شاخص های عملکرد کلان منابع طبیعی و آبخیزداری.....	۶۵
شاخص های عملکرد نهادهای توسعه ای و پشتیبانی.....	۶۹
شاخص های عملکرد امور زیر بنایی.....	۷۲
شاخص های عملکرد تعاونی های روستایی.....	۷۷
شاخص های عملکرد توسعه خدمات دامپزشکی.....	۸۰
شاخص های عملکرد حفظ نباتات و مبارزه با آفات و بیماری ها.....	۸۳
شاخص های عملکرد بیمه کشاورزی.....	۸۶
شاخص های عملکرد توسعه، نوسازی و مکانیزاسیون بخش کشاورزی.....	۹۱
شاخص های عملکرد صنایع تبدیلی و غذایی کشور.....	۹۵
شاخص های عملکرد توسعه جامعه عشایری کشور.....	۹۹

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار شماره (۱) - جمعیت کشور (هزار نفر)	۱۸
نمودار شماره (۲) - جمعیت شهری (هزار نفر)	۱۸
نمودار شماره (۳) - جمعیت روستایی (هزار نفر)	۱۸
نمودار شماره (۴) - مقایسه نرخ رشد ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی ایران در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۱۹
نمودار شماره (۵) - سهم ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی به قیمت سال پایه ۱۴۰۰	۲۰
نمودار شماره (۶) - ارزش افزوده سرانه نیروی کار بخش کشاورزی به قیمت سال پایه ۱۴۰۰	۲۰
نمودار شماره (۷) - ارزش صادرات بخش کشاورزی	۲۱
نمودار شماره (۸) - سرانه صادرات بخش کشاورزی	۲۱
نمودار شماره (۹) - سرانه تولید کل محصولات کشاورزی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۳
نمودار شماره (۱۰) - سرانه تولید محصولات زراعی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۳
نمودار شماره (۱۱) - سرانه تولید محصولات باغی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۴
نمودار شماره (۱۲) - سرانه تولید محصولات دامی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۴
نمودار شماره (۱۳) - سرانه تولید شیلات و آبزیان در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۴
نمودار شماره (۱۴) - سرانه تولید گندم در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۴
نمودار شماره (۱۵) - سرانه تولید شلتوک در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲	۲۵

۲۵	نمودار شماره (۱۶) - سرانه تولید حبوبات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۵	نمودار شماره (۱۷) - سرانه تولید دانه‌های روغنی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۵	نمودار شماره (۱۸) - سرانه تولید سیب زمینی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۶	نمودار شماره (۱۹) - سرانه تولید پیاز در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۶	نمودار شماره (۲۰) - سرانه تولید هندوانه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۶	نمودار شماره (۲۱) - سرانه تولید خربزه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۶	نمودار شماره (۲۲) - سرانه تولید نیشکر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۷	نمودار شماره (۲۳) - سرانه تولید شکر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۷	نمودار شماره (۲۴) - سرانه تولید چغندر قند در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۷	نمودار شماره (۲۵) - سرانه تولید خیار در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۷	نمودار شماره (۲۶) - سرانه تولید گوجه فرنگی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۸	نمودار شماره (۲۷) - سرانه تولید مرکبات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۸	نمودار شماره (۲۸) - سرانه تولید خرما در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۸	نمودار شماره (۲۹) - سرانه تولید پسته در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۸	نمودار شماره (۳۰) - سرانه تولید زیتون در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۹	نمودار شماره (۳۱) - سرانه تولید گوشت قرمز در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۹	نمودار شماره (۳۲) - سرانه تولید شیر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲

۲۹.....	نمودار شماره (۳۳) - سرانه تولید گوشت مرغ در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۲۹.....	نمودار شماره (۳۴) - سرانه تولید تخم مرغ در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۱.....	نمودار شماره (۳۵) - مقایسه میزان کل تولیدات کشاورزی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۲.....	نمودار شماره (۳۶) - مقایسه میزان تولید محصولات زراعی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۳.....	نمودار شماره (۳۷) - مقایسه میزان کل تولید محصولات باغی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۴.....	نمودار شماره (۳۸) - مقایسه میزان کل تولیدات دام و طیور در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۵.....	نمودار شماره (۳۹) - مقایسه میزان تولید شیلات و آبزیان در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۷.....	نمودار شماره (۴۰) - مقایسه میزان تولید گندم در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۸.....	نمودار شماره (۴۱) - مقایسه میزان تولید شلتوک در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۳۹.....	نمودار شماره (۴۲) - مقایسه میزان تولید جو در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۰.....	نمودار شماره (۴۳) - مقایسه میزان تولید ذرت دانه‌ای در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۱.....	نمودار شماره (۴۴) - مقایسه میزان تولید حبوبات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۲.....	نمودار شماره (۴۵) - مقایسه میزان تولید چغندر قند در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۲.....	نمودار شماره (۴۶) - مقایسه میزان تولید نیشکر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۳.....	نمودار شماره (۴۷) - مقایسه میزان تولید شکر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۴.....	نمودار شماره (۴۸) - مقایسه میزان تولید دانه‌های روغنی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۴۵.....	نمودار شماره (۴۹) - مقایسه میزان تولید سیب زمینی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲

نمودار شماره (۵۰) - مقایسه میزان تولید پیاز در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۴۶
نمودار شماره (۵۱) - مقایسه میزان تولید گوجه فرنگی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۴۷
نمودار شماره (۵۲) - مقایسه میزان تولید سبزیجات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۴۸
نمودار شماره (۵۳) - مقایسه میزان تولید هندوانه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۴۹
نمودار شماره (۵۴) - مقایسه میزان تولید خربزه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۰
نمودار شماره (۵۵) - مقایسه میزان تولید خیار در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۱
نمودار شماره (۵۶) - مقایسه میزان تولید یونجه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۲
نمودار شماره (۵۷) - مقایسه میزان تولید شبدر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۲
نمودار شماره (۵۸) - مقایسه میزان تولید گوشت قرمز در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۳
نمودار شماره (۵۹) - مقایسه میزان تولید شیر در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۴
نمودار شماره (۶۰) - مقایسه میزان تولید گوشت مرغ در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۵
نمودار شماره (۶۱) - مقایسه میزان تولید تخم مرغ در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۶
نمودار شماره (۶۲) - مقایسه میزان تولید عسل در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۷
نمودار شماره (۶۳) - مقایسه میزان تولید سیب در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۸
نمودار شماره (۶۴) - مقایسه میزان تولید مرکبات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۵۹
نمودار شماره (۶۵) - مقایسه میزان تولید خرما در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۶۰
نمودار شماره (۶۶) - مقایسه میزان تولید پسته در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۶۱

۶۲.....	نمودار شماره (۶۷) - مقایسه میزان تولید گردو در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۶۲.....	نمودار شماره (۶۸) - مقایسه میزان تولید بادام در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۶۳.....	نمودار شماره (۶۹) - مقایسه میزان تولید زیتون در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۶۴.....	نمودار شماره (۷۰) - مقایسه میزان تولید آبنوی پروری در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۶۶.....	نمودار شماره (۷۱) - مجموع جنگل‌کاری و احیاء و توسعه جنگل‌های شمال
۶۶.....	نمودار شماره (۷۲) - اجرای عملیات توسعه زراعت چوب کشور
۶۷.....	نمودار شماره (۷۳) - حفاظت آبخیزها و آبخیزداری
۶۷.....	نمودار شماره (۷۴) - مجموع عملیات تثبیت شن‌های روان
۶۷.....	نمودار شماره (۷۵) - مجموع مرتعداری و تولید علوفه
۶۷.....	نمودار شماره (۷۶) - مجموع عملکرد ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات
۶۸.....	نمودار شماره (۷۷) - مجموع عملکرد توسعه و احیاء و غنی‌سازی جنگل‌های خارج از شمال
۷۱.....	نمودار شماره (۷۸) - تعداد رقم بذور معرفی شده
۷۱.....	نمودار شماره (۷۹) - هسته اولیه و والدین بذور
۷۱.....	نمودار شماره (۸۰) - سرمایه و تعداد صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی
۷۳.....	نمودار شماره (۸۱) - مقایسه سطح کل عملیات احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی اراضی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۷۴.....	نمودار شماره (۸۲) - مقایسه مجموع عملکرد سطح کل سامانه‌های نوین آبیاری در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۷۵.....	نمودار شماره (۸۳) - مجموع عملکرد طرح احیاء و مرمت قنات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲

نمودار شماره (۸۴) - مجموع عملکرد تجهیز و نوسازی اراضی مدرن، سنتی شالیزار در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۷۵
نمودار شماره (۸۵) - مجموع عملکرد زه‌کشی زیرزمینی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۷۵
نمودار شماره (۸۶) - مقایسه سطح کل احداث گلخانه‌ها در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲.....	۷۶
نمودار شماره (۸۷) - مقایسه تعداد تشکلهای مرتبط با بخش کشاورزی.....	۷۸
نمودار شماره (۸۸) - مقایسه تعداد نظام صنفی فعالیت‌های کشاورزی.....	۷۹
نمودار شماره (۸۹) - مقایسه تعداد شرکت‌های تعاونی تولید روستایی.....	۷۹
نمودار شماره (۹۰) - مقایسه تعداد اتحادیه شرکت تعاونی تولید روستایی.....	۷۹
نمودار شماره (۹۱) - تعداد داروخانه‌های داروهای دامی (بخش خصوصی).....	۸۱
نمودار شماره (۹۲) - تعداد آزمایشگاه (بخش خصوصی).....	۸۱
نمودار شماره (۹۳) - میزان خود ا تکایی در تولید داروهای دامپزشکی.....	۸۲
نمودار شماره (۹۴) - تعداد مجوز مایه کوبی (بخش خصوصی).....	۸۲
نمودار شماره (۹۵) - تعداد واحدهای درمانی (بخش خصوصی).....	۸۲
نمودار شماره (۹۶) - مبارزه با آفات عمومی و همگانی.....	۸۴
نمودار شماره (۹۷) - کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی با آفات.....	۸۴
نمودار شماره (۹۸) - مبارزه با بیماری‌ها و عوامل خسارت‌زا.....	۸۵
نمودار شماره (۹۹) - پیش آگاهی و مبارزه با آفات.....	۸۵
نمودار شماره (۱۰۰) - اعمال ضوابط قرنطینه‌ای روی محموله‌های وارداتی.....	۸۵

۸۵.....	نمودار شماره (۱۰۱) - مبارزه با علف‌های هرز
۸۷.....	نمودار شماره (۱۰۲) - اراضی زراعی تحت پوشش بیمه کشاورزی
۸۷.....	نمودار شماره (۱۰۳) - اراضی باغی تحت پوشش بیمه کشاورزی
۸۸.....	نمودار شماره (۱۰۴) - سطح اراضی منابع طبیعی تحت پوشش بیمه کشاورزی
۸۸.....	نمودار شماره (۱۰۵) - تعداد آبزیان تحت پوشش بیمه کشاورزی
۸۹.....	نمودار شماره (۱۰۶) - تعداد دام تحت پوشش بیمه کشاورزی
۸۹.....	نمودار شماره (۱۰۷) - تعداد طیور بیمه شده
۹۰.....	نمودار شماره (۱۰۸) - کل غرامت پرداختی بابت بیمه به بهره‌برداران
۹۳.....	نمودار شماره (۱۰۹) - تعداد کل کمباین غلات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۳.....	نمودار شماره (۱۱۰) - تعداد کل تراکتور در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۳.....	نمودار شماره (۱۱۱) - تعداد کل نشاءکار برنج در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۳.....	نمودار شماره (۱۱۲) - تعداد کل کمباین برنج در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۴.....	نمودار شماره (۱۱۳) - تعداد کل خاک‌ورز حفاظتی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۴.....	نمودار شماره (۱۱۴) - تعداد کل سمپاش بومدار تراکتوری در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۴.....	نمودار شماره (۱۱۵) - تعداد کل کارنده‌های غلات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۶.....	نمودار شماره (۱۱۶) - مقایسه سطح ظرفیت جذب مواد خام در صنایع تبدیلی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
۹۶.....	نمودار شماره (۱۱۷) - تعداد واحدهای فرآوری محصولات کشاورزی

عنوان	صفحه
نمودار شماره (۱۱۸) - تعداد انبار سرد و سردخانه‌های کشور	۹۷
نمودار شماره (۱۱۹) - ظرفیت سردخانه‌های کشور.....	۹۷
نمودار شماره (۱۲۰) - ظرفیت کارخانجات جانبی صنایع لبنی	۹۸
نمودار شماره (۱۲۱) - تعداد کشتارگاه‌های صنعتی دام	۹۸
نمودار شماره (۱۲۲) - تعداد کشتارگاه‌های صنعتی طیور.....	۹۸
نمودار شماره (۱۲۳) - احداث و تکمیل کل راه عشایری.....	۱۰۰
نمودار شماره (۱۲۴) - نگهداری کل راه عشایری.....	۱۰۰
نمودار شماره (۱۲۵) - کل شبکه برق فشار متوسط عشایری.....	۱۰۱
نمودار شماره (۱۲۶) - کل لوله کشی آب آشامیدنی عشایری	۱۰۱
نمودار شماره (۱۲۷) - کل لایروبی و مرمت قنوات در مناطق عشایری.....	۱۰۲
نمودار شماره (۱۲۸) - احداث کل پل‌های عشایری	۱۰۲

بسمه تعالی

مقدمه:

ریشه‌های ساختاری اقتصاد ایران با بخش کشاورزی و منابع طبیعی، پیوندی ناگسستنی دارد. در فرآیند تحولات یکصد سال اخیر و با وجود ورود درآمدهای نفتی و تلاش برای ایجاد جایگاه ساختاری بخش صنعت و توسعه خدمات در اقتصاد کشور، هیچگاه از اهمیت بخش کشاورزی کاسته نشده است. نقش بخش کشاورزی و منابع طبیعی در اقتصاد ایران بی بدیل بوده و در مقاطع خاص تاریخ اقتصاد ایران محور و تکیه گاه بوده که این موضوع به وضوح قابل مشاهده و ملاحظه است. در بسیاری از سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی که اقتصاد ایران تحریم و مدیریت کشور با حداقل درآمدهای نفتی می بایست امور مختلف را پیش ببرد، بخش کشاورزی و منابع طبیعی با کارکردهای ویژه نقش آفرینی کردند. نقش و اهمیت این بخش در تداوم حیات اقتصادی مولد، پویا و تولید محور برای سیاست‌گذاران و برنامه ریزان کاملاً شفاف و آشکار است هرچند در مواردی این اثر و نقش آن طوری که شایسته بود مورد توجه واقع نشد. دستاوردهای توسعه بخش کشاورزی علاوه بر افزایش تولید و افزایش صادرات به عنوان یکی از مهم‌ترین آثار رشد سازمان یافته بخش کشاورزی در عرصه اقتصاد ملی و نشانگر ظرفیت‌های بالقوه این بخش نیز می‌باشد. بسیاری از کارشناسان بر این باور هستند که توسعه بخش کشاورزی علاوه بر اینکه در رشد اقتصاد تولید محور نقش بسزایی ایفا می‌نماید، در آمایش و استقرار بهینه فعالیت و جمعیت در پهنه سرزمین، حفظ اشتغال پایدار و توسعه روستاها از یک سو و در کاهش فقر و محرومیت از ضعیف‌ترین اقشار جامعه و توزیع عادلانه‌تر درآمد، از سوی دیگر، نقش آفرین می‌باشد. همچنین در پیشرفت توأمان اجتماعی - اقتصادی کشور، در راستای تحقق اهداف قانون اساسی ایفای نقش می‌نماید.

تحلیل شرایط اقتصادی - اجتماعی و سیاسی کشور به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که سفارش‌های مکرر حضرت امام(ره) در توجه به خودکفایی در محصولات اساسی بخش کشاورزی و تامین امنیت غذایی و ابلاغ رهبر معظم انقلاب اسلامی به مناسبت‌های مختلف به ویژه در سیاست‌های کلی برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و سیاست‌های کلی کشاورزی و اقتصاد مقاومتی و همچنین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، توصیه‌ای راهبردی و با امنیت ملی کشور پیوند خورده است و امنیت غذایی یکی از ارکان پایه‌های اساسی در امنیت ملی محسوب شده است و تحقق امنیت از این زاویه در گرو توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی است.

دستاوردهای کلان و راهبردهای بخش کشاورزی و منابع طبیعی در چهل و پنج سال :

دستاوردهای کلان و راهبردهای این بخش در چهل و پنج سال اخیر به شرح زیر می‌باشد.

۱- با وجود تمامی کاستی‌های گذشته و بروز خشک‌سالی‌های بعضاً مداوم، کل تولیدات بخش کشاورزی از ۲۶ میلیون تن در ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی به حدود ۱۰۸.۵ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است در حالی این میزان تولید محقق شد که در این چند سال اخیر کشور با خشکسالی مواجه می‌باشد . این موفقیت و این امر نمایانگر اهتمام انقلاب اسلامی و همراهی حاکمیت و مردم در موضوع امنیت غذایی می‌باشد.

۲- با وجود این‌که معمولاً در فرآیند توسعه‌ی اقتصادی، سهم ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی، کاهش پیدا می‌کند، لیکن مقدار این شاخص برای بخش کشاورزی ایران به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ با رشد قابل ملاحظه‌ای از ۲ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۶.۵ درصد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

۳- با وجود تأثیرپذیری شدید بخش کشاورزی و منابع طبیعی از پدیده‌های طبیعی و خارج از اراده انسان مانند؛ سیل، سرما و گرمای زیاد، خشک‌سالی‌ها، آفات و بیماری‌ها و غیره، بررسی روند متوسط رشد سالیانه ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی (۱۰۰=۱۴۰۰) نشان می‌دهد که علیرغم افت وخیزهای شدید در شاخص‌های کلان اقتصاد کشور و خشکسالی سال‌های ۱۴۰۲-۱۴۰۰، به طور متوسط بخش کشاورزی رشدی دایمی را (۳.۳ درصد) در این مدت (۱۳۵۶-۱۴۰۲) تجربه کرده است.

۴- در حال حاضر کشور شاهد رکورد تولید در تأمین شکر مورد نیاز و به حداقل رساندن واردات این محصول می‌باشد که این امر از طریق افزایش تولید در واحد سطح با مدیریت مناسب و سیاست‌گذاری اصولی و برنامه‌ریزی منطقی و استفاده از ارقام جدید و بذور گواهی شده و توسعه مکانیزاسیون و ترویج یافته‌های علمی، محقق شده است.

۵- ارتقای بهره‌وری آب در بخش کشاورزی از طریق مدیریت منابع آب مصرفی با تأکید بر انجام سرمایه‌گذاری‌های دولت، هدفمندسازی حمایت‌ها و انجام امور زیربنایی در زمینه ایجاد شبکه‌های مدرن آبیاری و توسعه سامانه‌های نوین آبیاری، انتقال تولید محصولات به گلخانه‌ها، انجام کشاورزی حفاظتی، خاک‌ورزی، توسعه کشت‌های پائیزه، توسعه کشت نشایی، تولید با استفاده از آب‌های شور و لب شور، استفاده از ارقام جدید بذور و نهال‌های اصلاح شده و متحمل به خشکی ارتقا یافته است.

۶- در راستای راهبردهای تامین منابع آب، توسعه آبخیزداری و آبخوانداری، احیاء قنوات، جهش تولید در دیمزارها و تعادل بخشی به منابع و مصارف با استفاده از فناوری‌های نوین و صرفه‌جویی در حدود سیاست‌های بخش کشاورزی قرار دارد.

۷- ارتقای بهره‌وری آب در بخش کشاورزی، به عنوان یکی از مهم‌ترین راهبردهای بخش کشاورزی مورد توجه قرار دارد که محور و اساس فعالیت‌های بخش کشاورزی در شرایط کنونی بوده و امری اجتناب‌ناپذیر می‌باشد.

۸- ایجاد و توسعه زنجیره‌های ارزش، توسعه بازار و مشارکت تولیدکنندگان با سود ناشی از حاشیه بازار از طریق ساماندهی تولیدکنندگان و توسعه تشکلهای تولیدی و صنوف و حمایت هدفمند دولت از جمله راهکارهای اتخاذ شده در فرآیند تولید می‌باشد.

۹- توسعه مدیریت مخاطرات طبیعی با ایجاد و ارایه خدمات دامپزشکی، حفظ نباتات و مبارزه با آفات و بیماری‌ها، استفاده از روش‌های مبارزه بیولوژیک با آفات، توسعه سیستم بیمه محصولات کشاورزی، توسعه بیمه‌های تامین اجتماعی و از کار افتادگی و بازنشستگی این قشر زحمتکش و محروم جامعه در دستور کار می‌باشد.

۱۰- شرایط چهار فصل بودن کشور و مزیت‌های منطقه‌ای در بخش کشاورزی، فرصت‌های مناسبی را برای سرمایه‌گذاری‌ها فراهم کرده است که علاوه بر تامین نیازهای داخلی برای توسعه صادرات و کسب درآمدهای ارزی و ایجاد اشتغال جدید از قبیل توسعه آبی‌پروری در دریا، توسعه گلخانه‌ها، توسعه کشت گیاهان

دارویی و صنایع فراوری برای آنها، توسعه صنایع نگهداری، بسته‌بندی و فراوری محصولات کشاورزی؛ فرصت‌های منحصر به فرد و نوینی را برای بخش کشاورزی ایجاد کرده است.

۱۱- حفاظت از منابع طبیعی و پایه، اعم از جنگل‌ها و مراتع، خاک و بیابان و حوضه‌های آبخیز، مدیریت مراتع و جلوگیری از ریزگردها، مقابله با بیابان‌زایی با توسعه فعالیت‌های بیولوژیکی و مکانیکی، توسعه زراعت چوب، توسعه باغات در اراضی شیب‌دار و فراهم ساختن بستر مشارکت مردم در حفاظت و صیانت از منابع پایه با رفع موانع فرهنگی، اجتماعی و حقوقی از جمله راهبردها و سیاست‌های اجرایی بخش کشاورزی و منابع طبیعی می‌باشد.

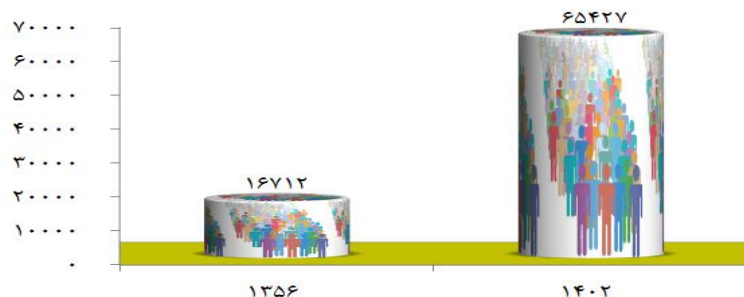
۱۲- توسعه سرمایه‌گذاری‌های دولت در امور زیربنایی و زیرساخت‌ها در مناطق روستایی طی چهار دهه اخیر از جمله اقدامات و دستاوردهای بی‌بدیل دولت‌ها در راستای محرومیت‌زدایی و ارتقاء رفاه کشاورزان و روستائیان و جامعه عشایری محسوب می‌گردد.

۱۳- کشاورزی قراردادی با جهت‌گیری به سمت هدفمندشدن حمایت‌ها و توسعه کشاورزی تجاری و تقاضا محور از دیگر سیاست‌ها و اقدامات اساسی بخش کشاورزی است.

۱۴- با عنایت به افزایش روز افزون اهمیت امنیت غذایی در جهان و کشورها و توجه به حاکمیت غذایی، این مقوله نشان از نقش کلیدی بخش کشاورزی و منابع طبیعی داشته و بیانگر ضرورت اتخاذ مدیریت مطلوب و حمایت تنوع از این بخش را اجتناب ناپذیر نموده است.

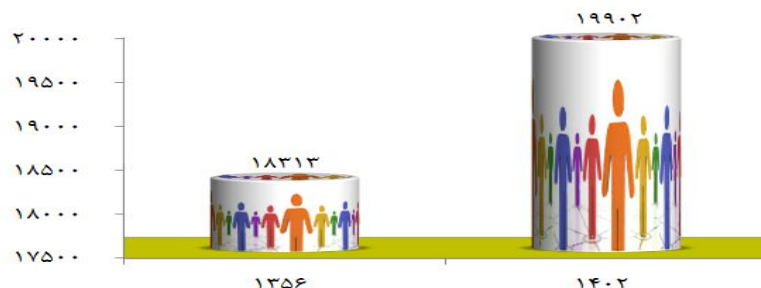
شاخص‌های کلان

نمودار شماره (۲) - جمعیت شهری (هزار نفر)

مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار شماره (۳) - جمعیت روستایی (هزار نفر)

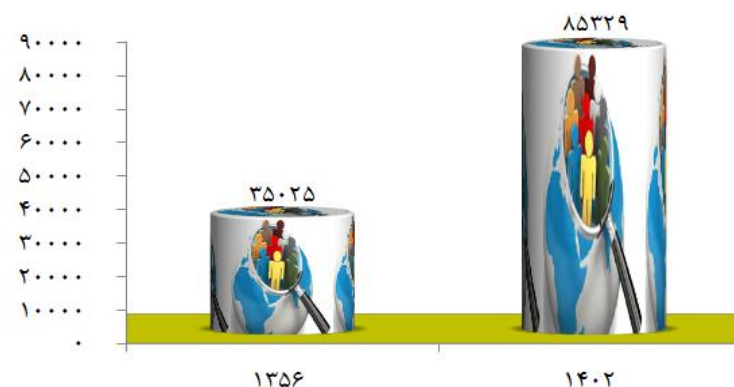

مأخذ: مرکز آمار ایران

جمعیت روستایی طی این مدت حدود ۸ درصد و جمعیت شهر ۲۹۱ درصد افزایش داشته است. این اختلاف در میزان افزایش، می تواند ناشی از تبدیل تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت به شهر، الحاق روستاهای نزدیک و حاشیه به محدوده‌ی شهرها و مهاجرت از نقاط روستایی به نقاط شهری و ... باشد.

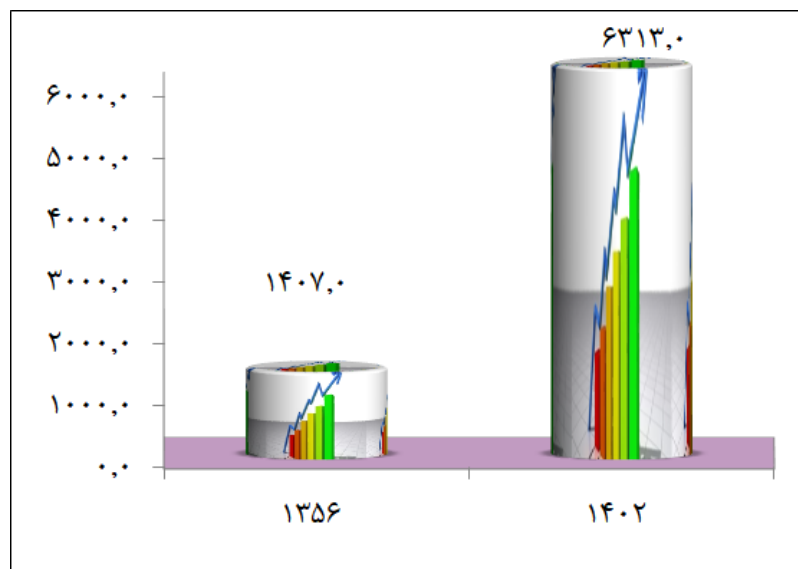
تأمین امنیت غذایی از محل تولید داخل و ارتقای آن و افزایش تولید محصولات و کالاهای اساسی برای جمعیت رو به رشد کشور از جمله مأموریت‌های خطیر بخش کشاورزی می‌باشد. بخش کشاورزی توانسته است با استفاده بهینه از قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها و منابع داخلی، نیاز غذایی جمعیت کشور که با رشدی بالغ بر ۱۴۴ درصدی از حدود ۳۵ میلیون نفر در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۸۵.۳ میلیون نفر در سال ۱۴۰۲ رسیده است (حدود ۵۰ میلیون نفر افزایش) را تأمین نماید.

نمودار شماره (۱) - جمعیت کشور (هزار نفر)

مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار شماره (۴) - مقایسه مقدار ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی ایران
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ (هزار میلیارد ریال)

مأخذ: مرکز آمار ایران

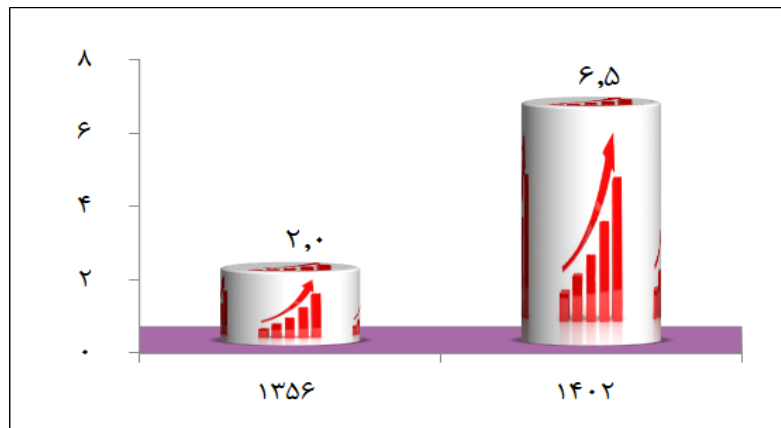
با وجود این که رشد اقتصادی تولید ناخالص داخلی (ملی)، طی دوره‌ی پس از انقلاب (با نفت و بدون نفت) شرایط خاصی را تجربه کرده و از افت و خیزهای فراوانی برخوردار بوده است، لیکن بخش کشاورزی کشور، همواره یکی از با ثبات‌ترین بخش‌های اقتصاد کشور بوده و در بسیاری از سال‌ها رشدهای ارزش افزوده‌ی مثبتی را تجربه نموده است. به گونه‌ای که در برخی از سال‌ها، رشد مثبت اقتصاد کشور، ناشی از رشد ارزش افزوده‌ی مثبت و نسبتاً بالای این بخش مولد بوده است.

علیرغم تداوم گرفتاری بخش کشاورزی ایران به خشکسالی در سال ۱۴۰۲، در مقایسه‌ی رشد اقتصادی کل و بخش‌های اقتصادی (۱۴۰۰=۱۰۰) در دوره‌ی ۱۳۵۶-۱۴۰۲، حاکی از پیشتازی بخش‌های کشاورزی (۳.۳ درصد) و خدمات (۲.۷ درصد) از کلان اقتصاد (۰.۷ درصد) و صنایع و معادن (۰.۱- درصد) می‌باشد. مقدار ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در سال ۱۴۰۲ حدود ۴.۵ برابر مقدار آن در سال ۱۳۵۶ می‌باشد.

با وجود رشد مطلق اقتصاد ملی، مقدار سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی (GDP) از ۲ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۶.۵ درصد در سال ۱۴۰۲ رسیده است (۱۴۰۰=۱۰۰). همچنین بررسی‌های بانک مرکزی نیز بیانگر سهم چشمگیر ارزش افزوده‌ی کسب و کار کشاورزی در کل ارزش افزوده‌ی خلق شده در اقتصاد ایران و نقش و اهمیت این بخش در اقتصاد ملی است. بررسی ارزش افزوده‌ی سرانه‌ی نیروی کار بخش کشاورزی در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ (۱۴۰۰=۱۰۰) نشان می‌دهد که مقدار این شاخص با حدود ۲۸۲ درصد رشد از ۴۷۰ میلیون ریال به ۱۷۹۳ میلیون ریال افزایش یافته است (رشد دوره‌ای سالانه حدود ۳.۰ درصد). این وضعیت، بیانگر تحولات درونی در رشد فناوری و افزایش تولید در واحد سطح ناشی از افزایش سهم عوامل تولید طی چهل و پنج سال گذشته می‌باشد. سهم ارزش واردات بخش کشاورزی ایران از ۱۴ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۲۶ درصد در سال ۱۴۰۲ افزایش پیدا کرده است. افزایش مقدار تقاضای ناشی از حدود ۵۰ میلیون نفر جمعیت جدید را می‌توان یکی از دلایل عمده‌ی افزایش واردات بخش کشاورزی در فاصله‌ی این دوره‌ی زمانی قلمداد کرد.

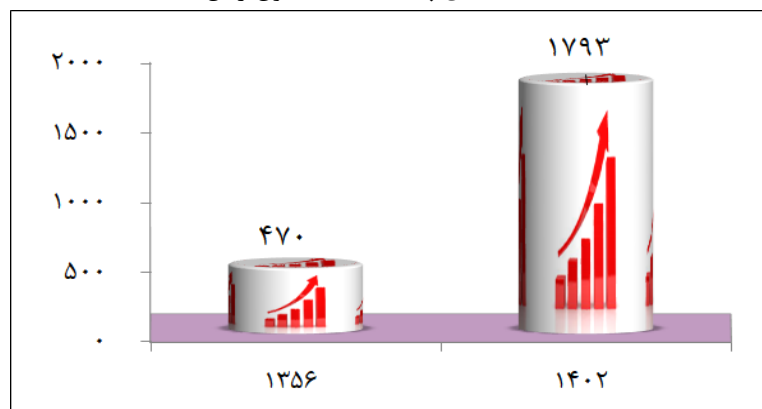
۲۰

نمودار شماره (۵) - سهم ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ (درصد)

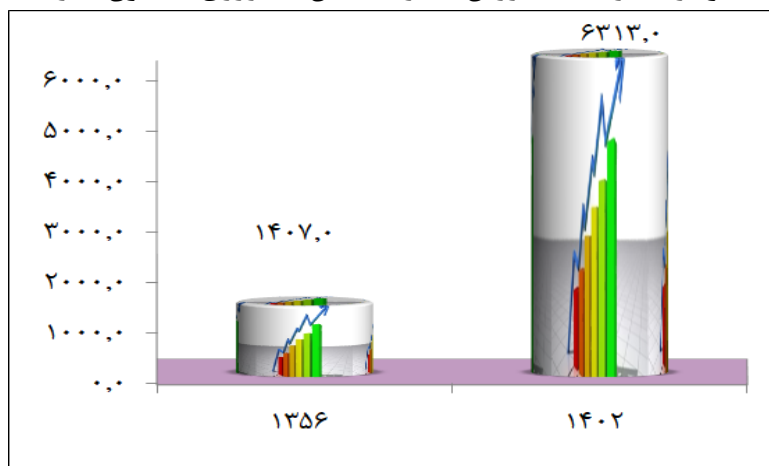
مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار شماره (۶) - ارزش افزوده سرانه نیروی کار بخش کشاورزی به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

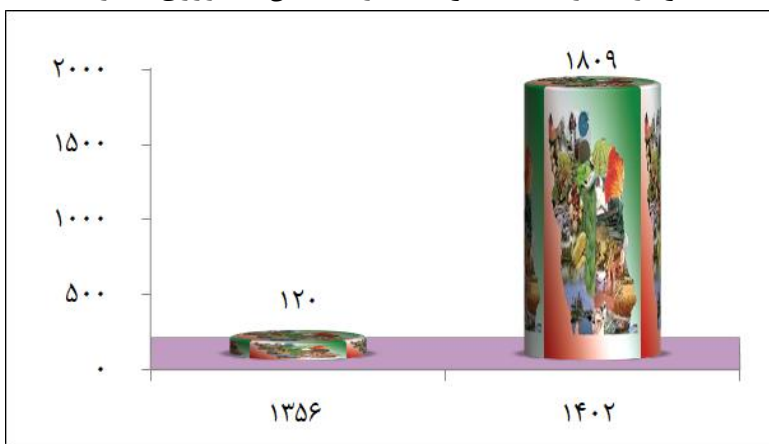
مأخذ: مرکز آمار ایران

نمودار شماره (۷) - ارزش صادرات بخش کشاورزی (میلیون دلار)

مأخذ: (۱). مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸) - سرانه صادرات بخش کشاورزی (دلار)

مأخذ: (۱). مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

رشد کمی و کیفی بخش کشاورزی موجب گردیده است که علاوه بر تامین نیازهای جمعیتی که بیش از ۲.۴ برابر، رشد داشته است، صادرات کشاورزی با استفاده از مزیت‌های نسبی و رقابتی با ورود به بازارهای جهانی در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ نیز حدود ۱۸ برابر شود. به عبارت دیگر مقدار صادرات کشاورزی کشور از ۳۶۰ میلیون دلار در سال ۱۳۵۶ به ۶۳۷۳ میلیون دلار در سال ۱۴۰۲ افزایش پیدا کرده است. شایان ذکر است که صادرات سرانه‌ی نیروی کار کشاورزی نیز از حدود ۱۲۰ دلار در سال ۱۳۵۶ به ۱۸۰۹ دلار در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

اگرچه سهم واردات کشاورزی از کل واردات غیر نفتی کشور در سال ۱۳۵۶ حدود ۱۴ درصد بوده است، لیکن با توجه به افزایش تقاضای ناشی از افزایش جمعیت (حدود ۵۰ میلیون نفر)، افزایش نسبت شهرنشینی و تشدید خشکسالی، در حال حاضر (سال ۱۴۰۲) حدود ۲۶ درصد از کل ارزش واردات کالاهای غیر نفتی کشور (حدود ۶۶.۱ میلیارد دلار) به بخش کشاورزی (حدود ۱۷.۳ میلیارد دلار) اختصاص دارد.

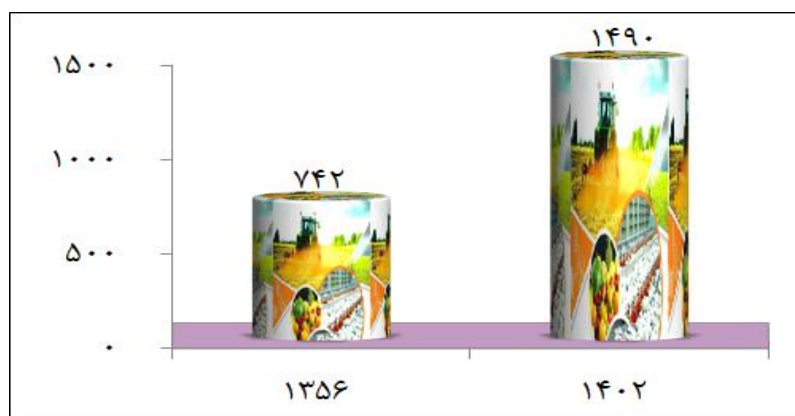
شاخص‌های سرانه

تولید کشاورزی

بررسی شاخص تولید محصولات کشاورزی از سال ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که سرانه تولید از ۷۴۲ کیلوگرم با رشدی معادل ۱۰۱ درصد به ۱۴۹۰ کیلوگرم در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

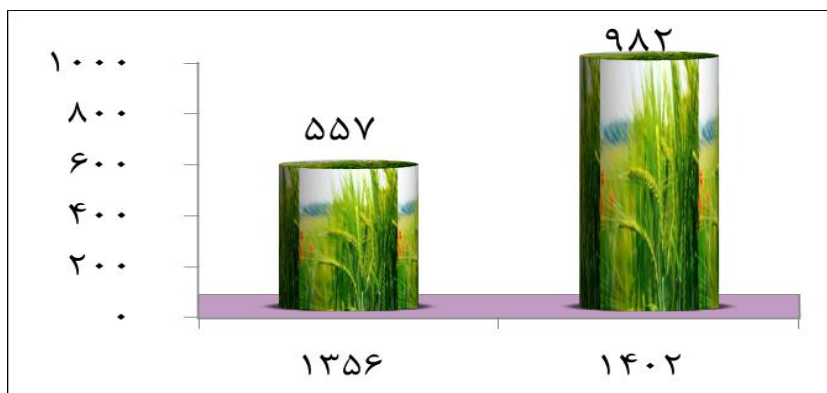
افزایش سرانه تولید محصولات کشاورزی ناشی از افزایش سرانه تولید محصولات زراعی، باغبانی، دام و طیور و آبزیان بوده است. چنانچه در نمودارهای صفحه بعد مشاهده می‌شود افزایش سرانه تولید محصولات باغبانی ۱۸۵ درصد، افزایش سرانه محصولات زراعی ۷۶ درصد، افزایش سرانه محصولات آبی ۱۰۶۴ درصد و افزایش سرانه محصولات دام و طیور ۱۱۱ درصد طی چهل و پنج سال اخیر بوده است.

نمودار شماره (۹) - سرانه تولید کل محصولات کشاورزی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

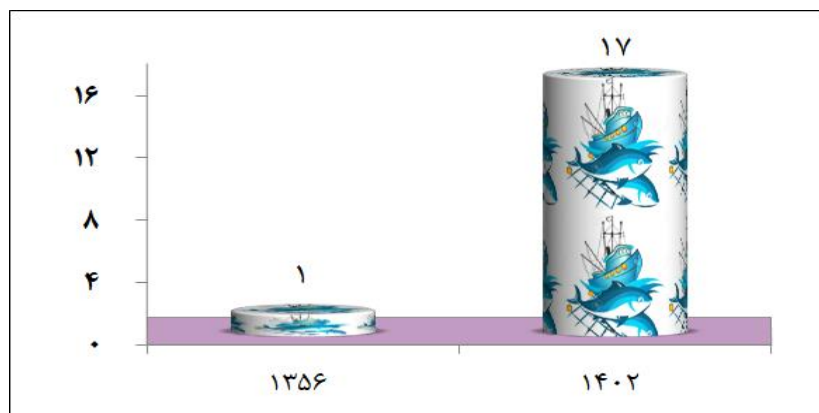
نمودار شماره (۱۰) - سرانه تولید محصولات زراعی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۳) - سرانه تولید شیلات و آبزیان

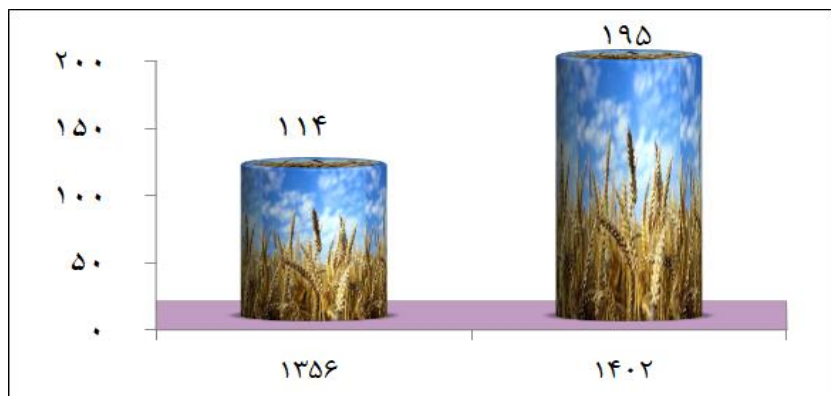
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۴) - سرانه تولید گندم

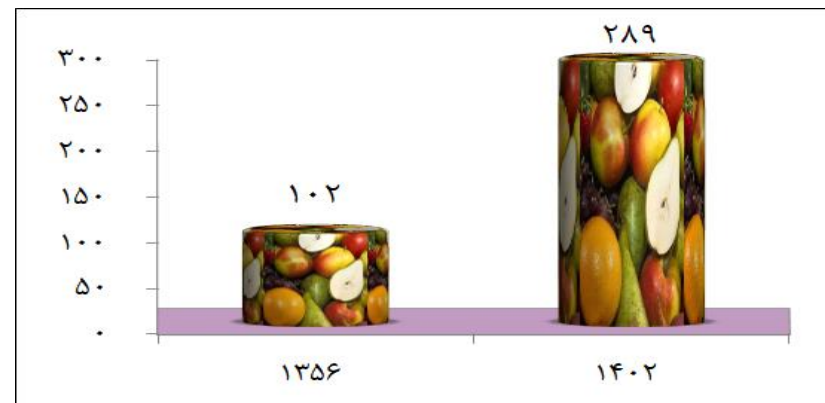
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱) - سرانه تولید محصولات باغی

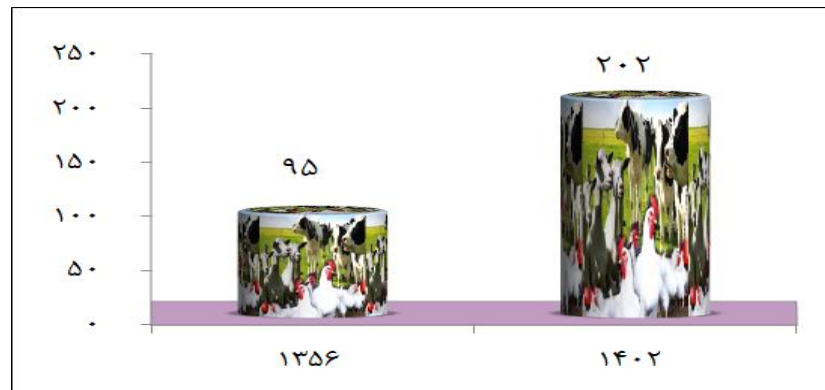
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

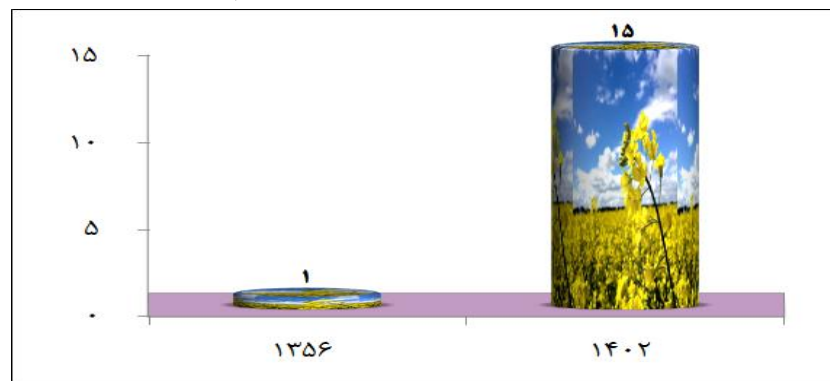
نمودار شماره (۱۲) - سرانه تولید محصولات دامی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

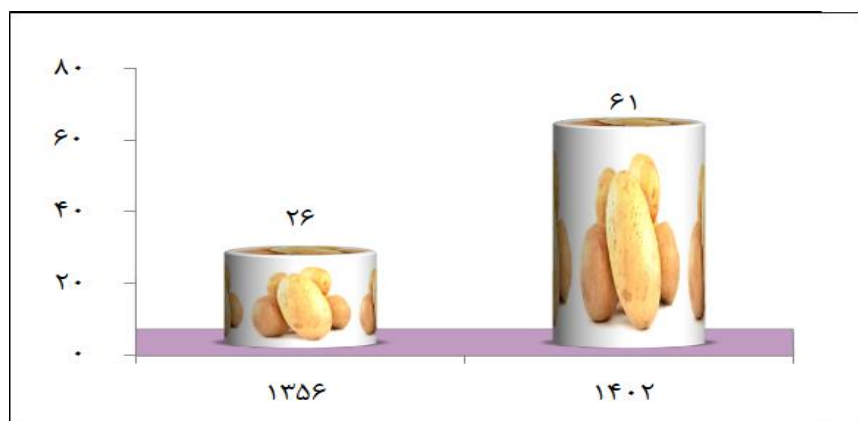
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۷) - سرانه تولید دانه‌های روغنی (سویا، ذرت دانه ای، کنجد، آفتابگردان روغنی، کلزا، سایر دانه های روغنی)
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

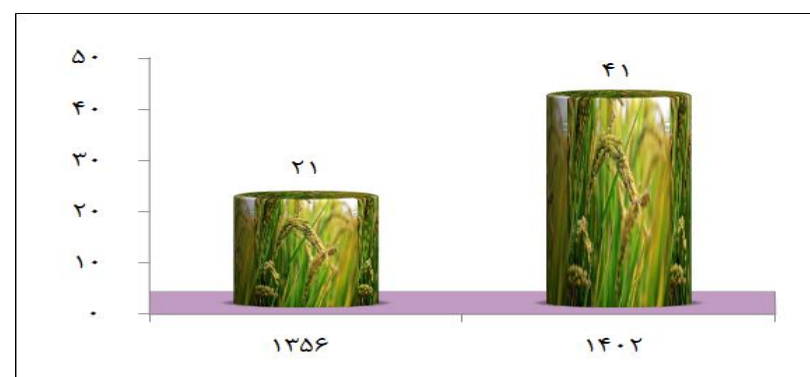
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۸) - سرانه تولید سیب زمینی
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

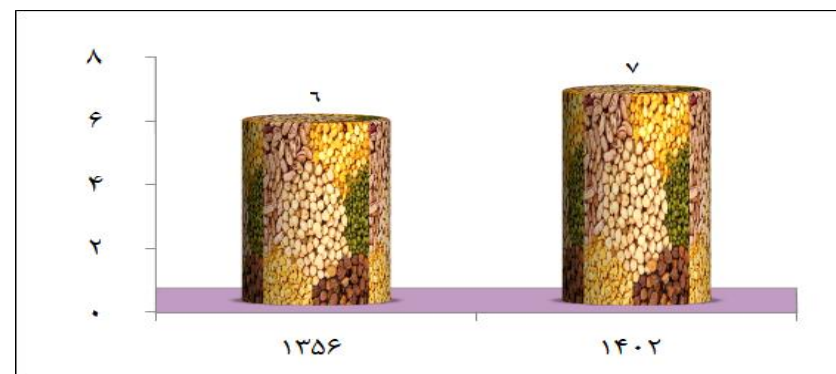
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۵) - سرانه تولید شلتوک
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

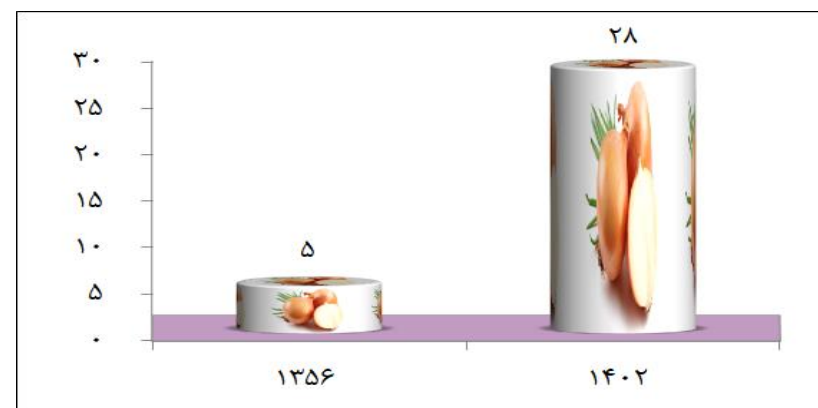
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۶) - سرانه تولید حبوبات
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

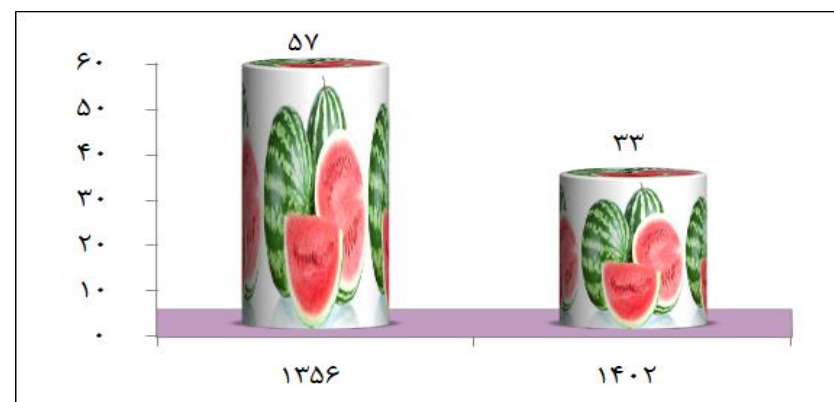

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۹) - سرانه تولید پیاز
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

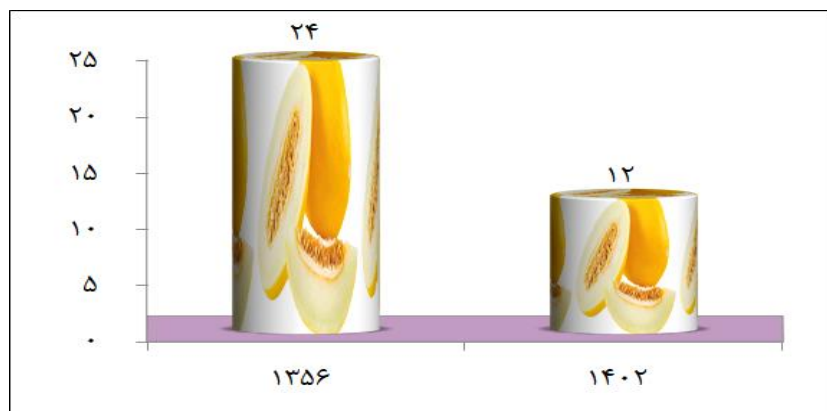

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی
نمودار شماره (۲۰) - سرانه تولید هندوانه
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

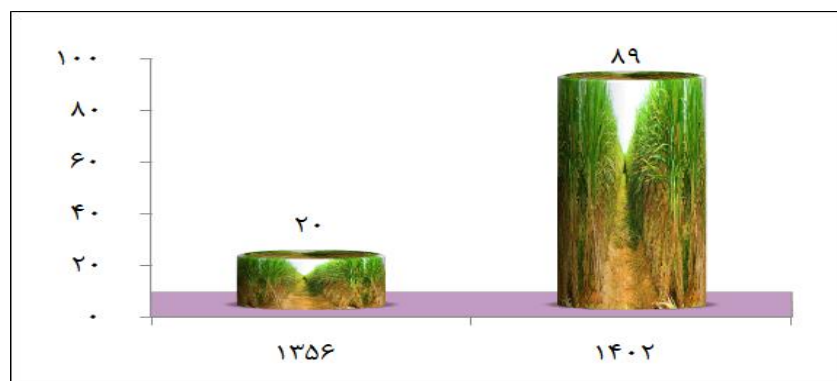
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۱) - سرانه تولید خربزه
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

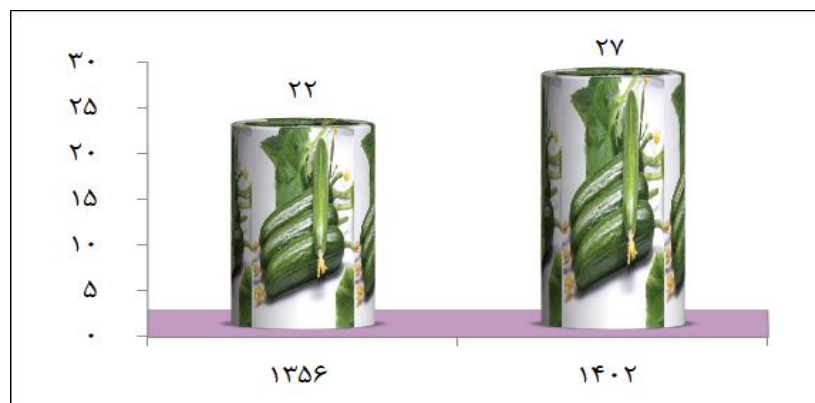
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۲) - سرانه تولید نیشکر
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

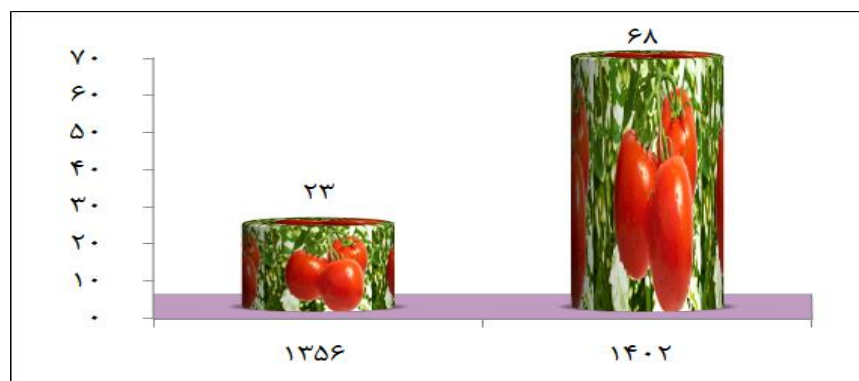
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۵) - سرانه تولید خیار
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

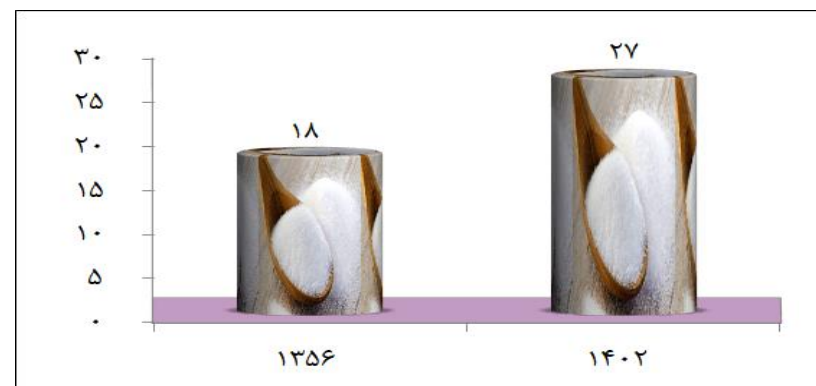
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۶) - سرانه تولید گوجه فرنگی
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

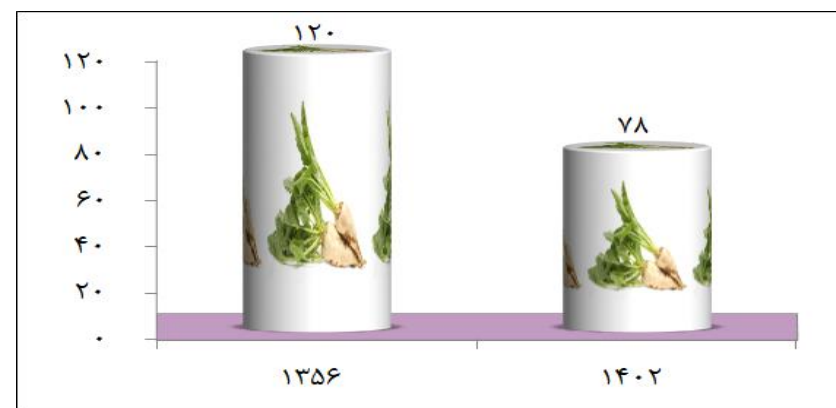
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۳) - سرانه تولید شکر
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

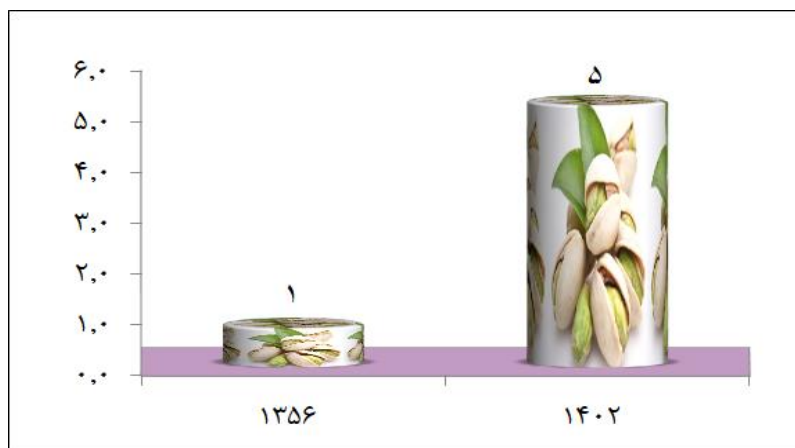
مأخذ: انجمن صنفی کارخانه های قند و شکر ایران

نمودار شماره (۲۴) - سرانه تولید چغندر قند
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

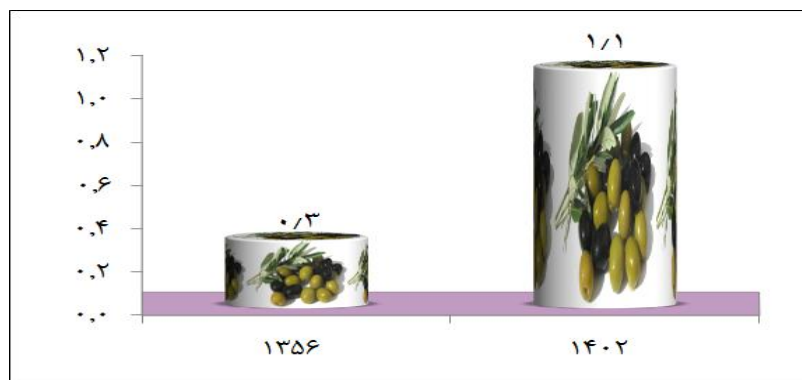
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۹) - سرانه تولید پسته
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

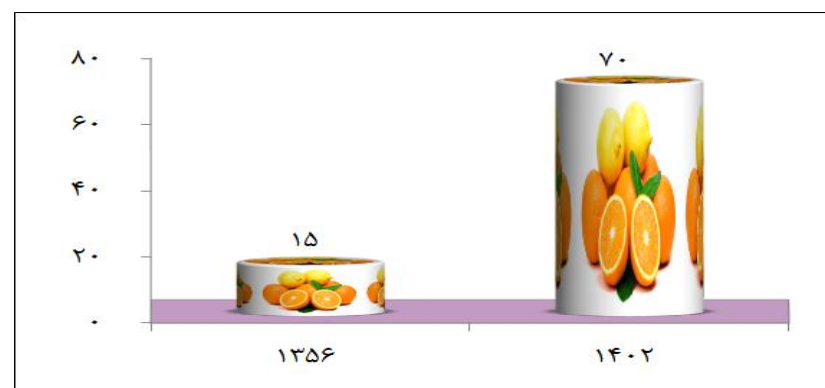
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۳۰) - سرانه تولید زیتون
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

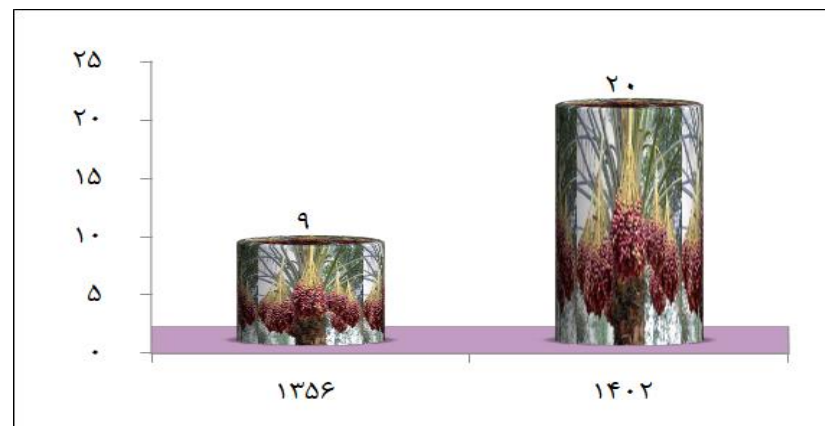
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۲۷) - سرانه تولید مرکبات
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

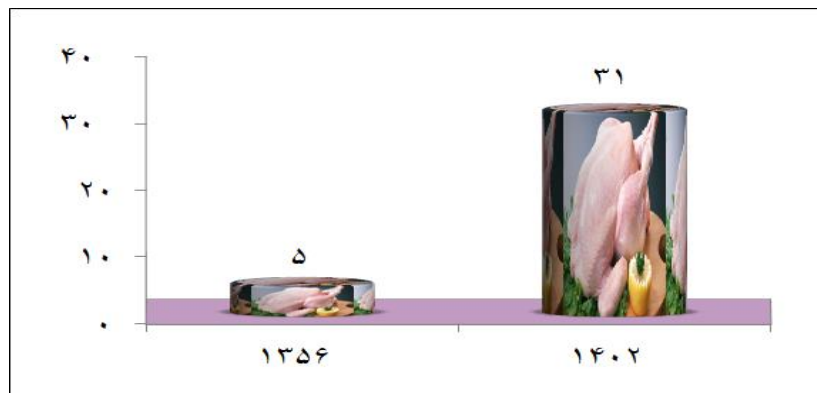
نمودار شماره (۲۸) - سرانه تولید خرما
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۳۳) - سرانه تولید گوشت مرغ

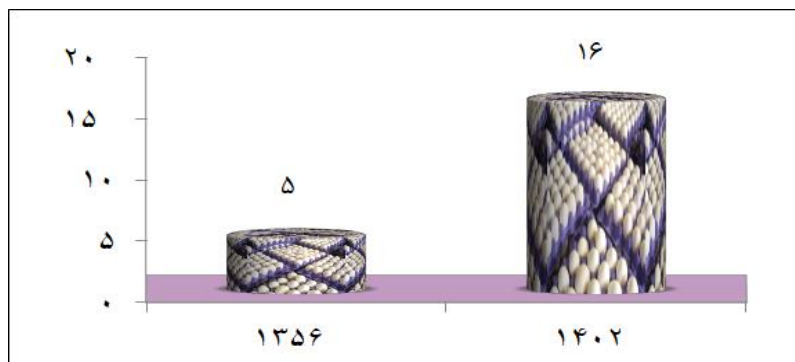
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۳۴) - سرانه تولید تخم مرغ

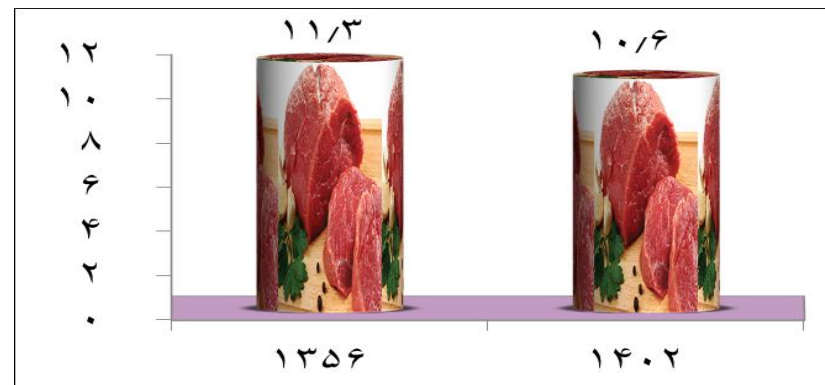
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۳۱) - سرانه تولید گوشت قرمز

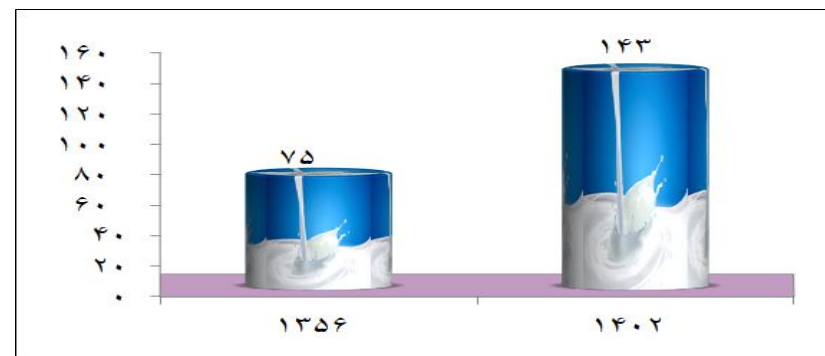
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۳۲) - سرانه تولید شیر

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلوگرم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

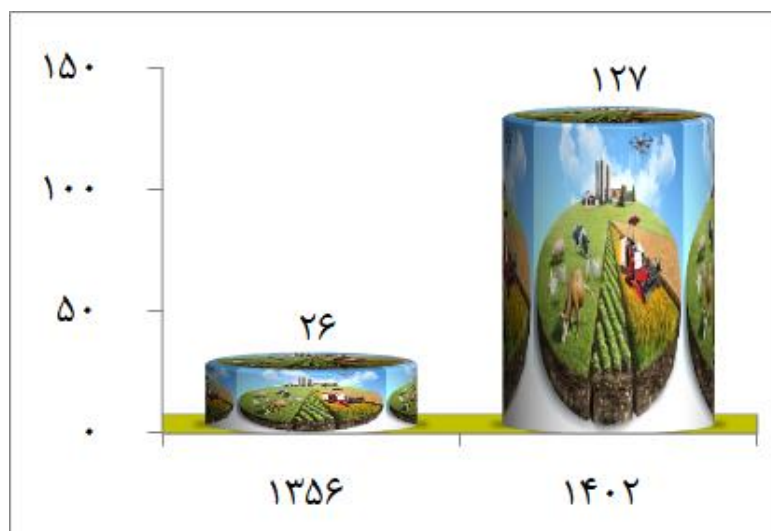
شاخص‌های کلان تولید

در

زیربخش‌های کشاورزی

نمودار شماره (۳۵) - مقایسه میزان کل تولیدات کشاورزی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (میلیون تن)

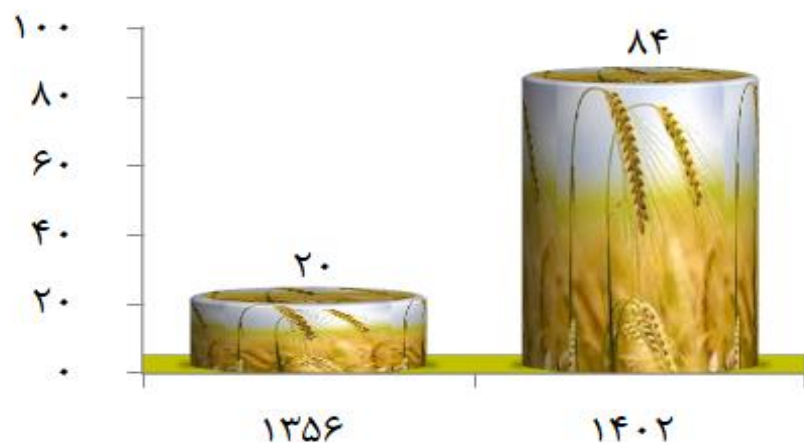

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

بررسی روند کل تولیدات بخش کشاورزی طی سال‌های ۱۳۵۶ تا سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که این تولیدات از حدود ۲۶ میلیون تن به بیش از ۱۲۷ میلیون تن رسیده است. حدود ۱۰۱ میلیون تن افزایش معادل ۳۸۹ درصد رشد یافته است. در حالی این میزان تولید محقق شد که در چند سال اخیر، کشور با خشکسالی مواجه باشد، از این منظر با توجه به وقوع این رخدادها تولید در این سطح و این میزان بسیار حایز اهمیت است.

نمودار شماره (۳۶) - مقایسه میزان تولید محصولات زراعی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (میلیون تن)

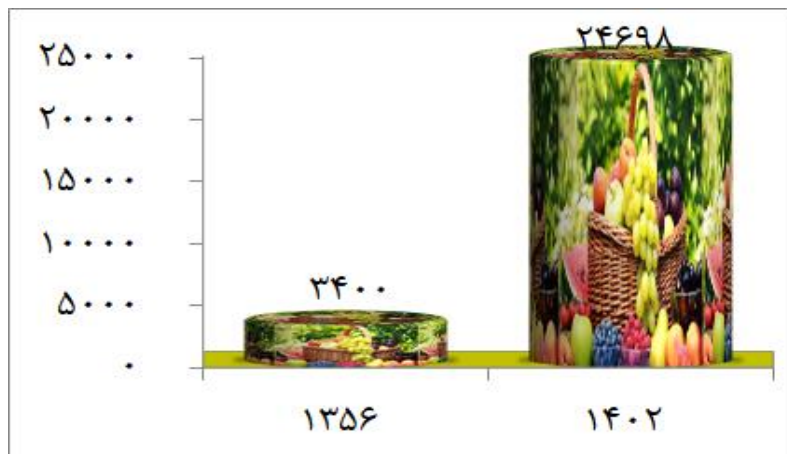

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

زراعت، در سال ۱۴۰۲ یکی از زیربخش‌های مهم بخش کشاورزی می‌باشد که بیش از ۶۶ درصد کل تولید این بخش به خود اختصاص داده است. کل تولیدات زراعی از ۱۹.۵ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ با افزایش حدود ۶۵ میلیون تن به ۸۳.۷ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات محصولات زراعی ۴,۷۴۲.۸۰ هزار تن به میزان به ارزش ۱,۹۴۶.۳۱ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۳۷) - مقایسه میزان کل تولید محصولات باغی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

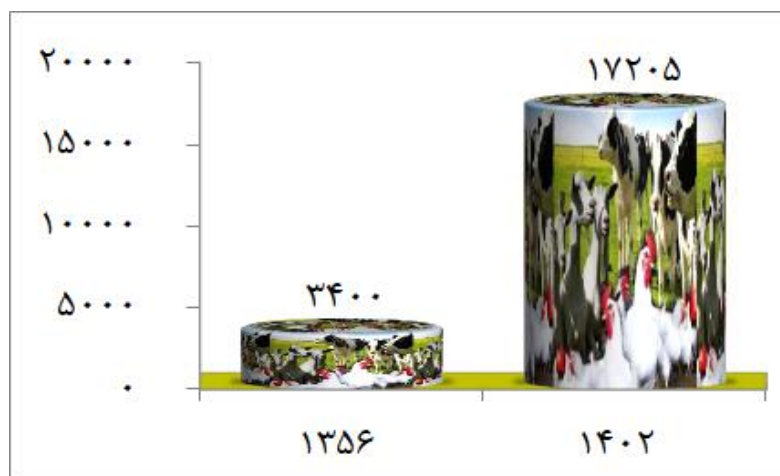
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولیدات باغبانی کشور با رشدی معادل ۶۲۶ درصد از ۳.۴ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ به ۲۴.۷ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است و این روند موجب گردیده است علاوه بر تامین نیازهای داخلی کشور، امکان افزایش صادرات و ورود به بازارهای جهانی نیز فراهم آید و ارزش آوری مناسبی از محل صادرات عاید کشور شود.

در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات محصولات باغی ۲,۹۸۲.۶۹ هزار تن به میزان به ارزش ۲,۹۲۰.۶۲ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۳۸) - مقایسه میزان کل تولیدات دام و طیور

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

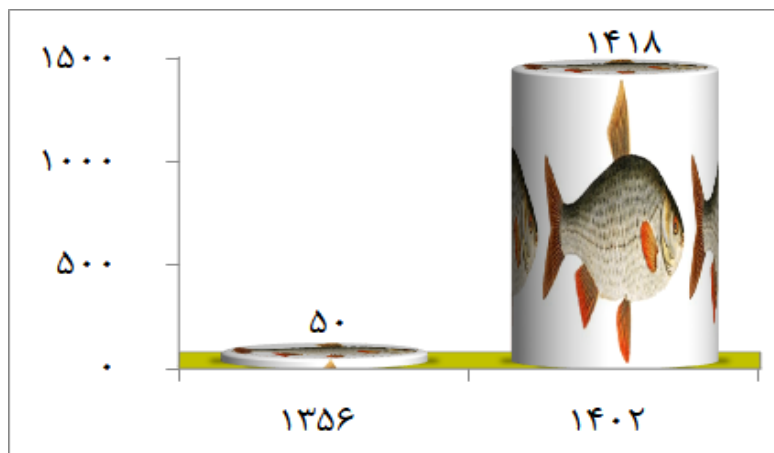

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولید گوشت قرمز، مرغ، تخم مرغ و شیر از جمله مهم‌ترین محصولات زیربخش دام و طیور می‌باشد که تقریباً با ۴ برابر شدن از ۳.۴ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۱۷.۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. شایان ذکر است از مهم‌ترین دستاوردهای این بخش، تولید و خودکفایی گوشت مرغ، تخم مرغ و به ویژه لبنیات مورد نیاز کشور می‌باشد.

نمودار شماره (۳۹) - مقایسه میزان تولید شیلات و آبزیان

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

رشد فعالیت‌های صید و صیادی و آبرزی پروری از جمله اقداماتی است که با آماده‌سازی بسترهای تولید در دریای شمال و جنوب و همچنین در آب‌های داخلی فراهم آمده است.

تولید انواع ماهی از طریق صید در آب‌های دریا و آبرزی پروری و تولید انواع ماهی و میگو در مزارع پرورشی از حدود ۵۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۱.۴۱ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

در این زیربخش، افق جدیدی با فناوری‌های نوین تحت عنوان پرورش ماهی در قفس، طی سال‌های اخیر اتفاق افتاد که قبلاً سابقه نداشته و تجربه نشده است.

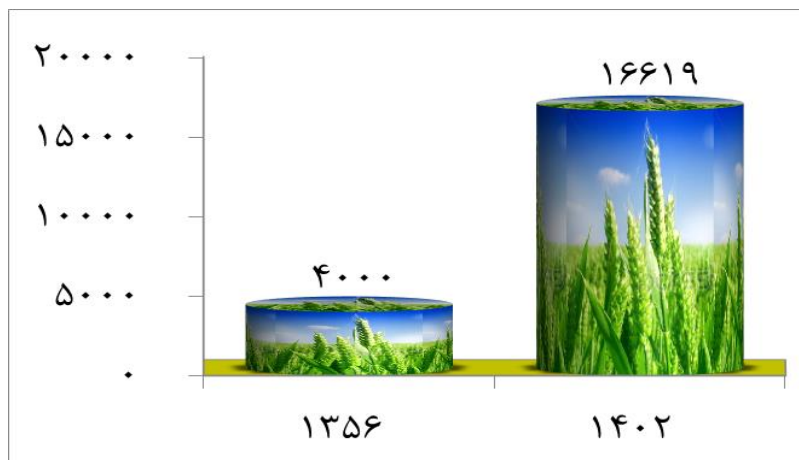
در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات شیلات ۱۵۳.۵۹ هزار تن به میزان به ارزش ۳۳۲.۸۱ میلیون دلار بوده است.

شاخص‌های عملکرد

محصولات اساسی کشاورزی

نمودار شماره (۴۰) - مقایسه میزان تولید گندم

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

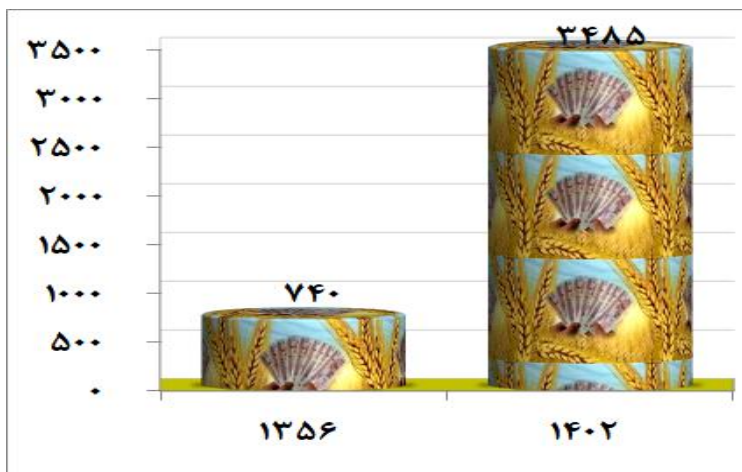

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

محصولات زراعی به ویژه غلات و در میان آنها گندم نقش بسزایی در تامین امنیت غذایی کشور دارد همانطوری که در نمودار ملاحظه می‌شود تولید این محصول نسبت به سال ۱۳۵۶ نزدیک به بیش ۴ برابر شده است این مساله خود بیانگر افزایش عملکرد در واحد سطح و ارتقای بهره‌وری عوامل و منابع تولید است.

نمودار شماره (۴۱) - مقایسه میزان تولید شلتوک

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

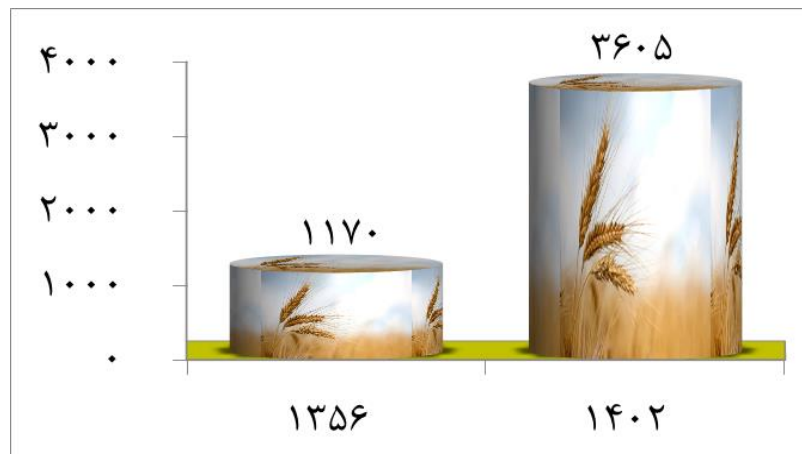

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

برنج یکی از محصولات اساسی و عمده بوده و نقش بسزایی در سبد غذایی مردم ایفا می‌نماید. تولید شلتوک از ۷۴۰ هزارتن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۳۴۰۰ هزارتن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است که بخشی از افزایش تولید ناشی از افزایش تولید در واحد سطح و استفاده از دانش و فناوری است که طی این سال‌ها به عرصه مزرعه وارد شده است.

نمودار شماره (۴۲) - مقایسه میزان تولید جو

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۱ (هزار تن)

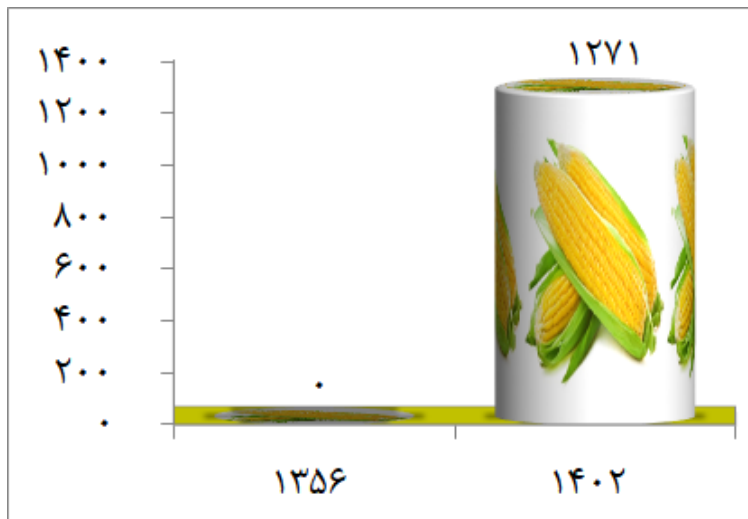

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

جو محصول دیگری از خانواده غلات و به عنوان یکی از نهاده‌هایی است که در زیر بخش دام و طیور مورد استفاده قرار می‌گیرد. تولید این محصول نیز نسبت به سال ۱۳۵۶ بیش از ۲ برابر افزایش یافته و از ۱۱۷۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶، به ۳۶۰۵ هزار تن در سال ۱۴۰۲ است.

نمودار شماره (۴۳) - مقایسه میزان تولید ذرت دانه‌ای

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

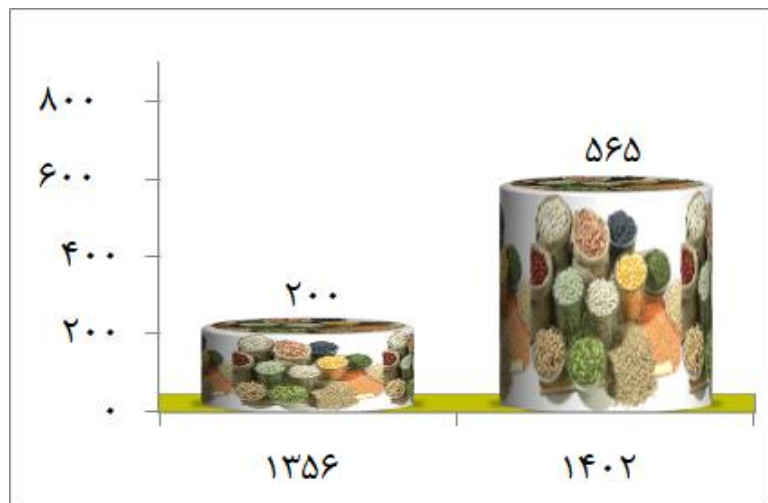

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

ذرت دانه‌ای در مجموعه تولیدات زراعی و غلات، از جمله محصولاتی است که در سال ۱۳۵۶ در کشور تولید نمی‌شد. با توجه به نهاده‌ها و ماشین‌آلات مورد نیاز تولید این محصول و نیاز فراوان کشور به تولید گوشت مرغ و تخم‌مرغ و محصولات دامی، در حال حاضر ۱۲۷۱ هزار تن در کشور تولید می‌شود که بخشی از نیازهای کشور از طریق تولید داخلی را تامین می‌کند.

نمودار شماره (۴۴) - مقایسه میزان تولید حبوبات

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

حبوبات سهم حائز اهمیتی در تامین کالری و پروتئین گیاهی سبد مصرف مواد غذایی جامعه دارد. چنانچه ملاحظه می‌شود تولید این محصولات از ۲۰۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶ با بیش از ۱۸۶ درصد افزایش به ۵۶۵ هزار تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات حبوبات ۱۱۰.۵۲ هزار تن به میزان به ارزش ۸۴.۷۹ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۴۵) - مقایسه میزان تولید چغندر قند

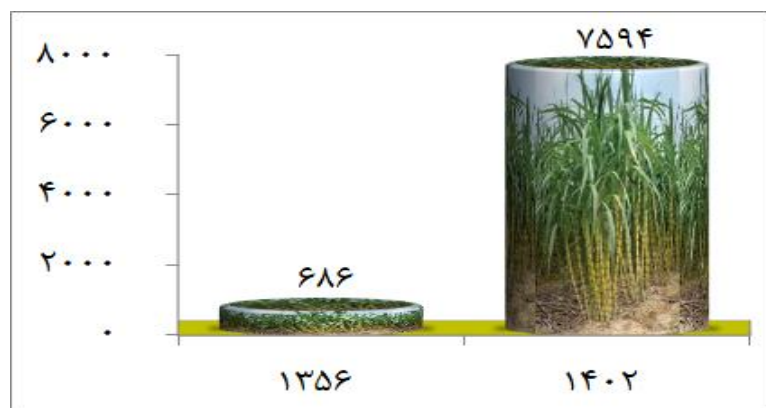
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۴۶) - مقایسه میزان تولید نیشکر

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

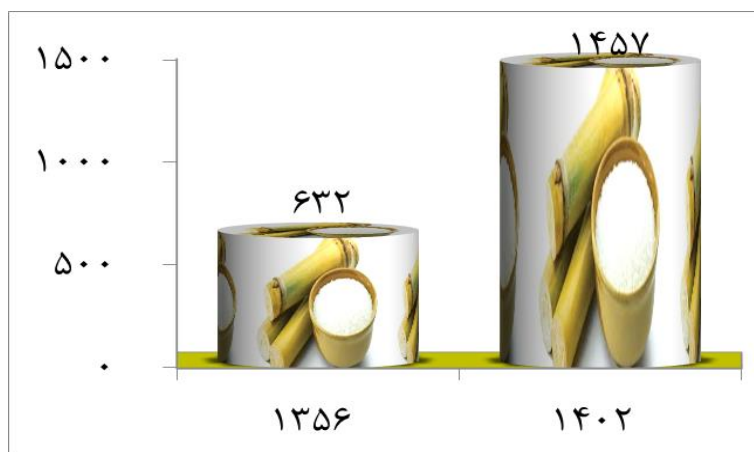
قند و شکر از جمله محصولات مهم صنعتی است که با فرآوری چغندر قند و نیشکر تولید می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که طی چهل و پنج سال اخیر چغندر قند از ۴.۱۹ میلیون تن به ۶.۶ میلیون تن و نیشکر از ۶۸۶ هزار تن به بیش از ۷.۵ میلیون تن افزایش یافته است و از این میزان محصول بیش از ۱۵۶۷ هزار تن قند و شکر در کشور تولید می‌شود.

لازم است یادآوری شود به دلیل حجم بالای مصرف چغندر قند و از سویی نیز مشکلات ناشی از فرآیند تولید، سیاست‌گذاری‌های صورت گرفت تا کشت چغندر قند از بهار و تابستان به پاییز منتقل شود و از سویی نیز کشت نشایی رونق پیدا کند.

با این اقدامات کمک شد تا حجم آب مصرفی یا اختصاص یافته به چغندر قند به میزان قابل توجهی کاهش یابد.

نمودار شماره (۴۷) - مقایسه میزان تولید شکر

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

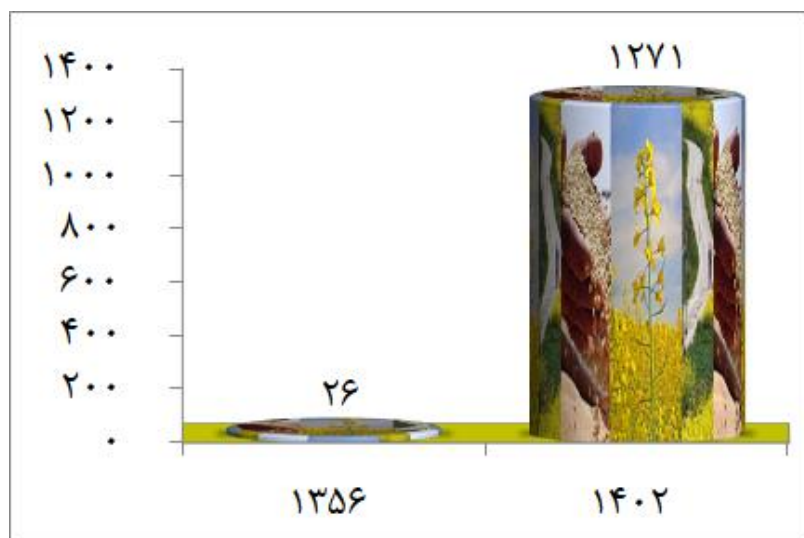

مأخذ: انجمن صنفی کارخانه های قند و شکر ایران

در ارتباط با تولید شکر لازم به یادآوری است که در کشور میزان مصرف سرانه بالا است و از سویی قرار است با اتخاذ سیاست توسعه‌ای منطقه‌ای و با مدیریت صحیح، کشت زمستانه چغندر قند از تابستان به پاییز شیفت داده شود و نیز با رونق نیشکر و از تلفیق این دو صنعت، کشور بتواند در تولید شکر مورد نیاز به خودکفایی برسد.

نمودار شماره (۴۸) - مقایسه میزان تولید دانه‌های روغنی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

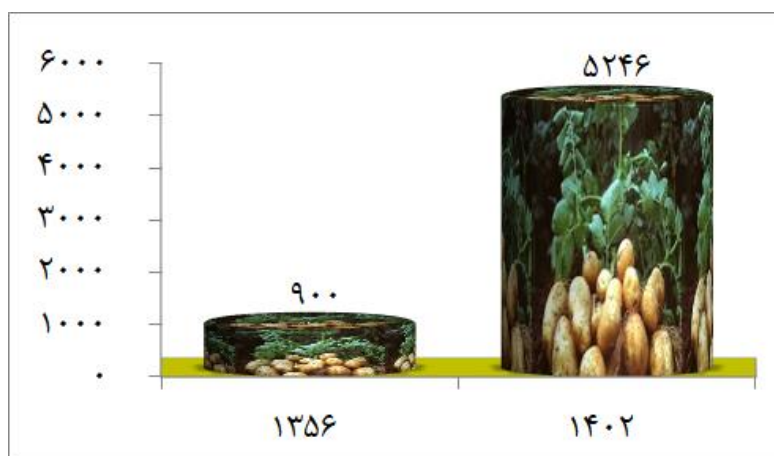

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

روغن، محصولی صنعتی و مهم در سبد غذایی جامعه است که از طریق صنایع روغن‌کشی و با استفاده از انواع دانه‌های روغنی تولید می‌شود. تولید این محصولات نیازمند شرایط اقلیمی خاص و فناوری‌های نوین و دانش فنی و تجهیزات است. این محصول با رشدی حدود ۱۶۷۷ درصد از ۲۶ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به ۱۲۷۱ هزار تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

نمودار شماره (۴۹) - مقایسه میزان تولید سیب زمینی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

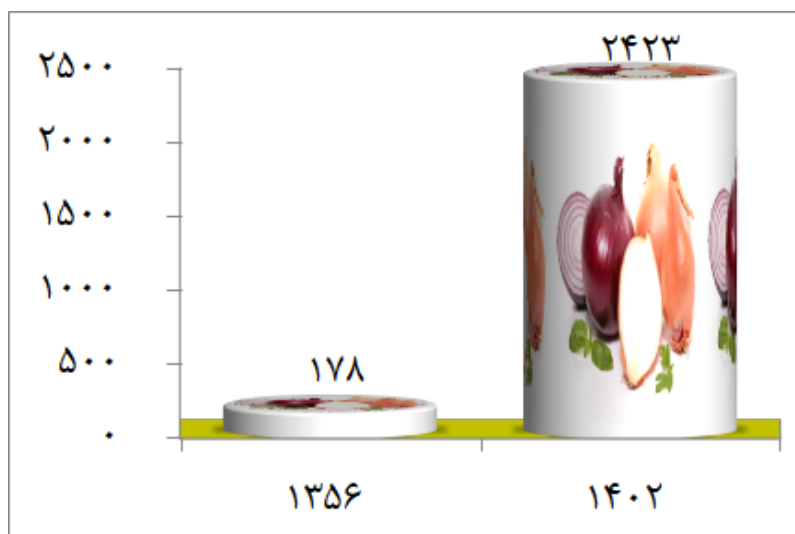
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولید سیب زمینی از ۹۰۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۵۰۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. ۵۲۲ درصد افزایش تولید در این محصول، بسیار حائز اهمیت است. متوسط عملکرد این محصول بیش از دو برابر و از ۱۵.۸ تن به ۳۷ تن در هر هکتار افزایش یافته است.

در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات سیب زمینی ۴۶۳.۷۱ هزار تن به میزان به ارزش ۱۸۵.۲۶ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۵۰) - مقایسه میزان تولید پیاز

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

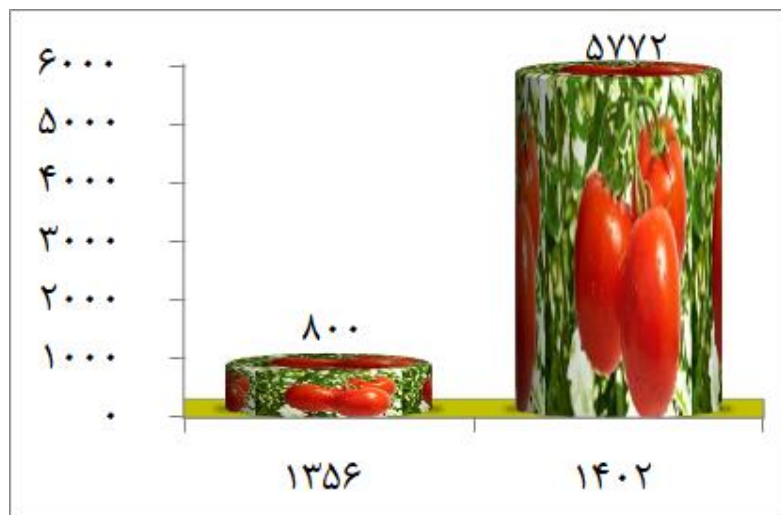

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

با تمهیدات ایجاد شده در چهار دهه اخیر، تولید پیاز در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۲۰۴ میلیون تن در کشور رسیده است، تولید این محصول در سال ۱۳۵۶ حدود ۱۷۸ هزار تن بوده است. افزایش بیش از ۱۲۶۱ درصد رشد این محصول با توجه به سهم این محصول در سبد غذایی جامعه بسیار حائز اهمیت است.

نمودار شماره (۵۱) - مقایسه میزان تولید گوجه فرنگی

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

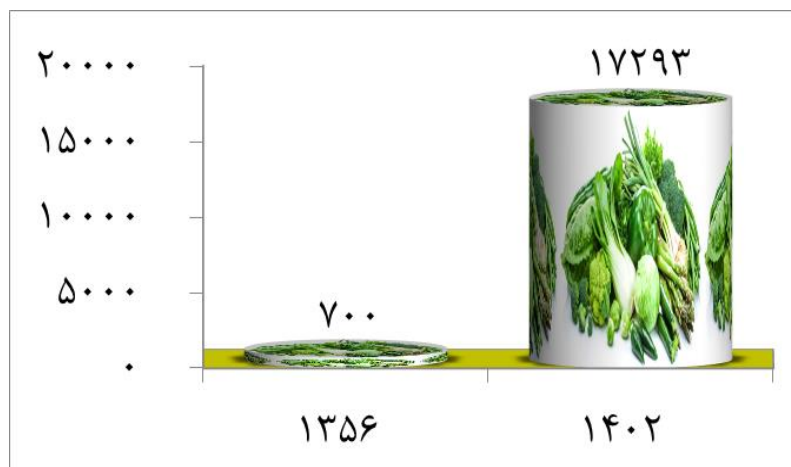

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۴۰۲ بیش از ۵.۷ میلیون تن گوجه فرنگی در کشور تولید می‌شود. در حالی که تولید این محصول در سال ۱۳۵۶ حدود ۸۰۰ هزارتن بوده است. شایان ذکر است که تقریباً ۷ درصد تولید این محصول معادل ۳۸۵ هزار تن در گلخانه‌های کشور انجام می‌شود و انتقال تولید این محصول از فضای باز به محیط کنترل شده گلخانه‌ها با توجه به محدودیت منابع آبی از جمله سیاست‌های اجرایی بخش کشاورزی می‌باشد. ارزش صادرات این محصول و رب آن در سال ۱۴۰۲ به میزان ۴۷۲.۳۳ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۵۲) - مقایسه میزان تولید سبزیجات

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

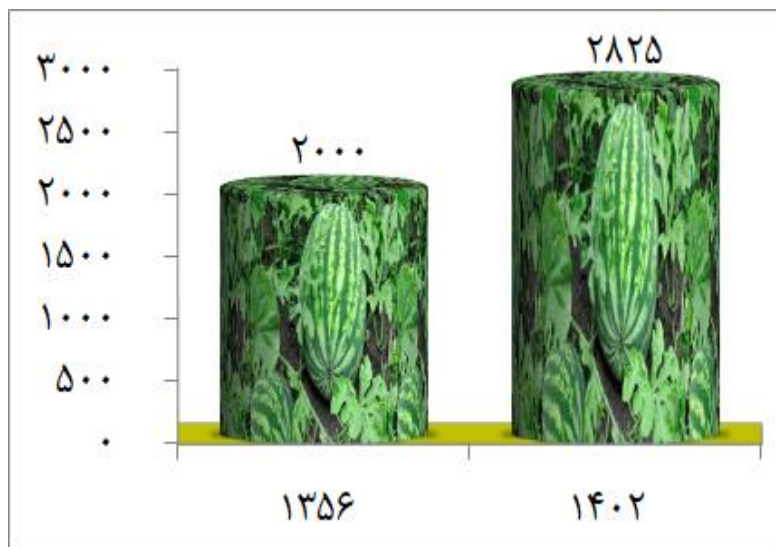

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

انواع سبزیجات که نقش قابل توجهی در سلامت و ارتقای کیفیت سبد مصرف مواد غذایی مردم ایفا می‌نماید از ۷۰۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶ با بیش از ۱۶.۵ میلیون تن افزایش به بیش از ۱۷.۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

نمودار شماره (۵۳) - مقایسه میزان تولید هندوانه

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

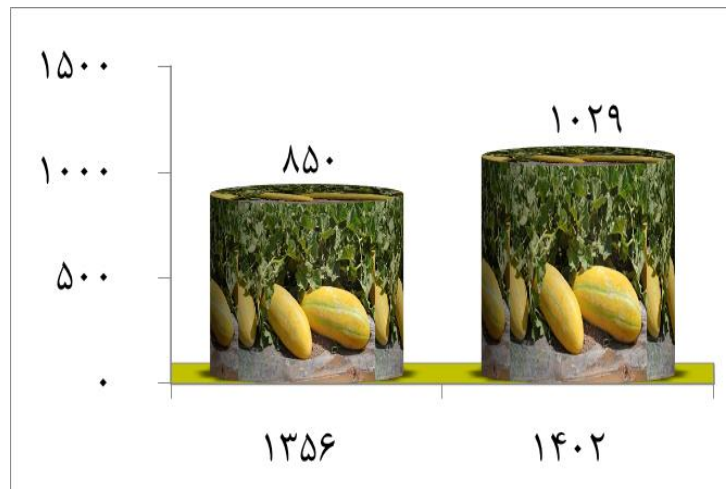

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

کل میزان تولید هندوانه (آبی و دیم)، از ۲ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۲.۸ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. با توجه به عملکرد بالا در واحد سطح، تولید آن علاوه بر تامین نیازهای داخلی سهم قابل ملاحظه‌ای در سبد صادراتی بخش کشاورزی و ارز آوری دارد. زنجیره این محصول اشتغال زیادی دارد. صادرات هندوانه تازه با ۷۷۶.۱۴ هزارتن به ارزش ۱۷۱.۴۰ میلیون دلار در سال ۱۴۰۲ بوده است.

نمودار شماره (۵۴) - مقایسه میزان تولید خربزه

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

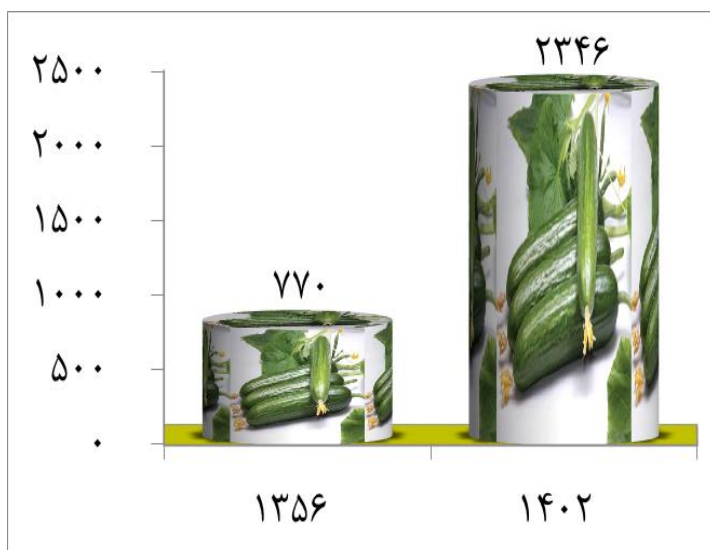
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولید خربزه در کشور از ۸۵۰ هزارتن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۱ میلیون تن

در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

نمودار شماره (۵۵) - مقایسه میزان تولید خیار

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

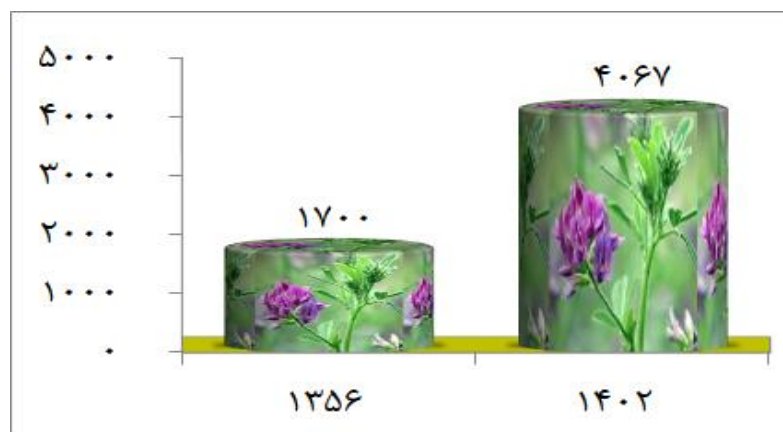
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

خیار، محصولی است که علاوه بر فضای باز، در گلخانه‌ها نیز تولید می‌شود. شایان ذکر است که در سال ۱۳۵۶ خیار گلخانه‌ای تولید نمی‌شد لیکن آمار نشان می‌دهد که تولید خیار کشور از ۷۷۰ هزار تن در این سال به بیش از ۲.۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است که تقریباً ۱.۹ میلیون تن از این میزان در گلخانه‌های کشور تولید می‌شود.

در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات خیار گلخانه‌ای ۱۰۷,۹۲۶.۹۲ تن به میزان به ارزش ۳۰,۷۳۱.۳۸ هزار دلار بوده است.

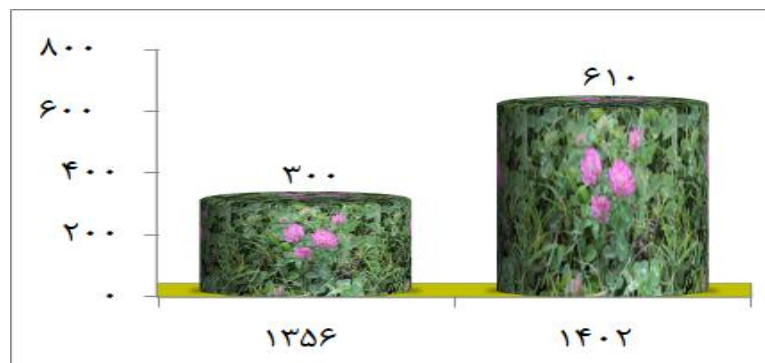
افزایش تولید گوشت مستلزم افزایش تولید علوفه می‌باشد و نقش این محصولات در تامین پروتئین حیوانی مورد نیاز کشور اهمیت ویژه‌ای دارد. تولید یونجه از ۱.۷ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۴ میلیون تن و شبدر از ۳۰۰ هزارتن به ۶۱۰ هزار تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

نمودار شماره (۵۶) - مقایسه میزان تولید یونجه
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

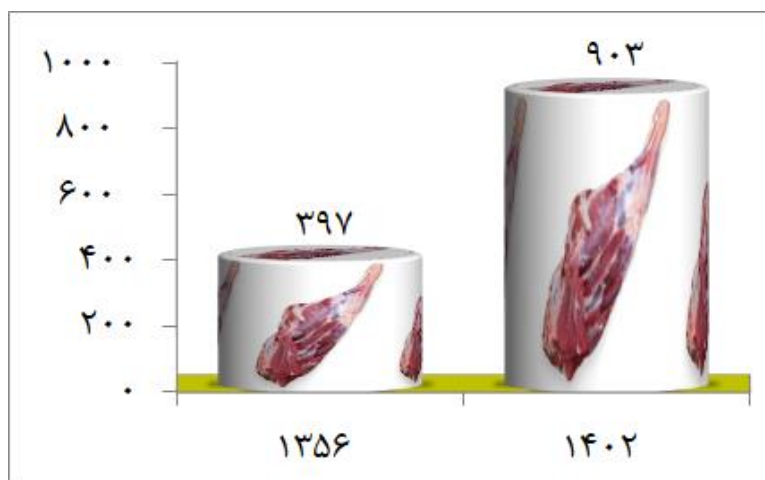
نمودار شماره (۵۷) - مقایسه میزان تولید شبدر
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۵۸) - مقایسه میزان تولید گوشت قرمز

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

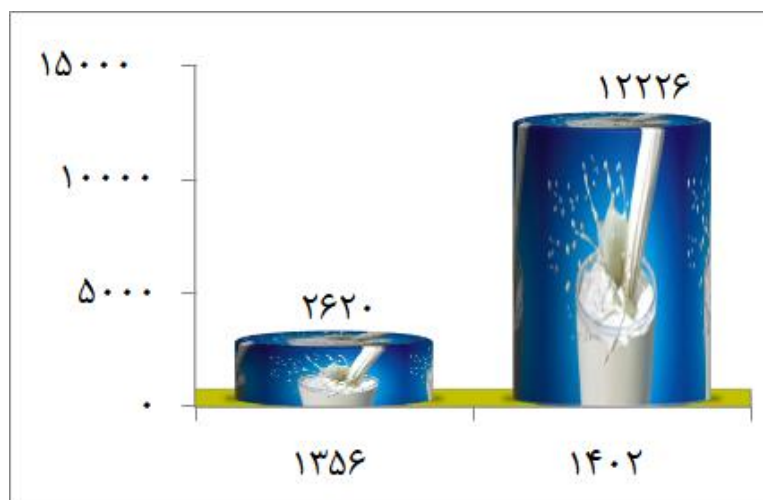

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

حمایت از گسترش فعالیت‌های دامپروری به ویژه دامپروری‌های نیمه‌صنعتی و صنعتی به موازات افزایش تولید محصولات توسط جامعه عشایری، سبب گردیده است تا تولید گوشت قرمز از ۳۹۷ هزار تن در سال ۱۳۵۶، به ۹۰۳ هزار تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یابد. این تولید شامل کل گوشت قرمز اعم از: گاو، گوساله، گوسفند، بز و... می‌باشد.

نمودار شماره (۵۹) - مقایسه میزان تولید شیر

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

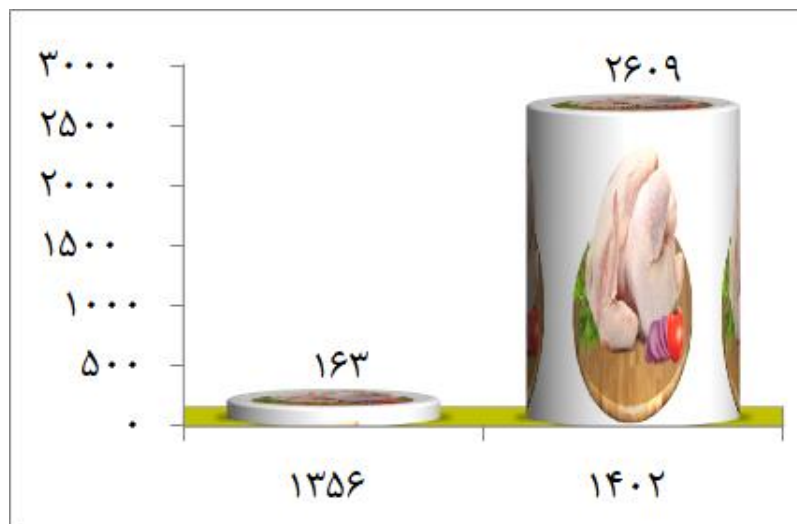

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

یکی از محصولات با ارزش غذایی که در زیربخش دام و طیور تولید می‌شود و در ارتقای شاخص‌های سلامتی جامعه تأثیر زیادی دارد، تولید شیر خام و فرآورده‌های لبنی است. تولید این محصول با افزایش چهار برابری از حدود ۲.۶ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۱۲.۲ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

نمودار شماره (۶۰) - مقایسه میزان تولید گوشت مرغ

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

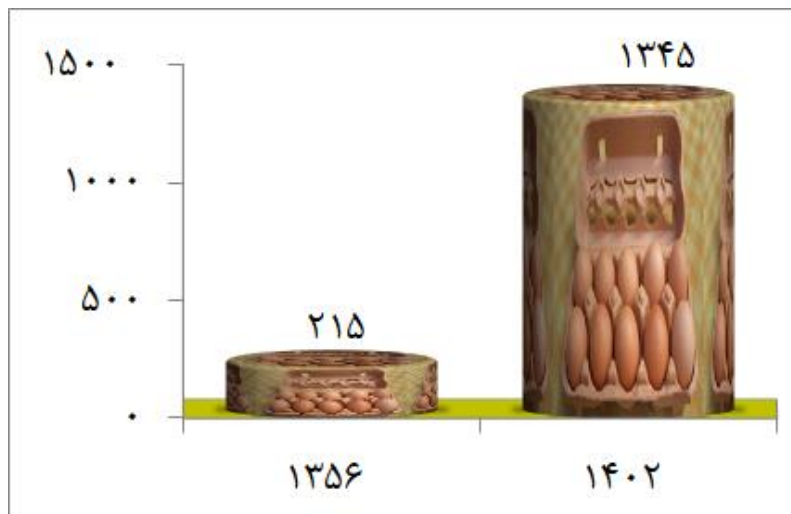

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

صنعت طیور کشور که در سال ۱۳۵۶ مجموعاً ۱۶۳ هزار تن گوشت مرغ تولید کرده است با رشد سرمایه‌گذاری در این صنعت، تولید مرغ در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۲۶ میلیون تن افزایش یافته است. زنجیره تولید مرغ یکی از مهم‌ترین صنایع در کشور می‌باشد که سهم قابل توجهی از سرمایه‌گذاری را به خود اختصاص داده و نقش زیادی در اشتغال و ارزش افزوده کسب و کار بخش کشاورزی دارد.

نمودار شماره (۶۱) - مقایسه میزان تولید تخم مرغ

در سال های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

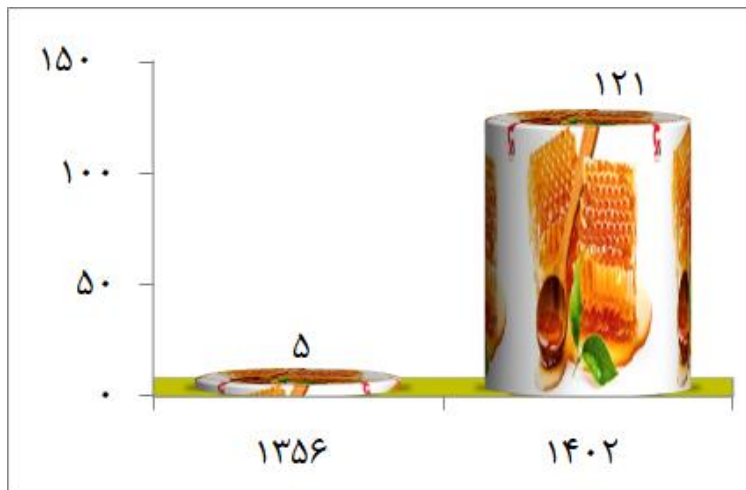
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولید تخم مرغ در کشور از ۲۱۵ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۱.۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. به دلیل ارزش غذایی بالا، تقاضای تخم مرغ همواره افزایشی است.

در سال ۱۴۰۲ میزان صادرات تخم مرغ به میزان ۱۳۸.۱۶ هزار تن و ارزش ۱۵۶.۷۲ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۶۲) - مقایسه میزان تولید عسل

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

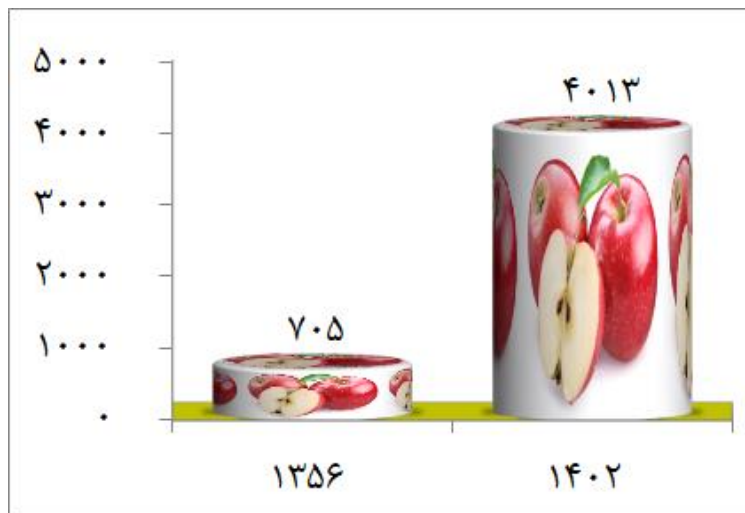

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

عسل که از جمله محصولات تولیدی زیربخش دام و طیور می‌باشد از مزیت منحصر بفرد و قابلیت‌های رقابت‌پذیری برخوردار می‌باشد و نقش بسزایی در اشتغال‌زایی و فعالیت‌های جنبی کشاورزان ایفا می‌نماید و تولید این محصول از ۵ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۱۲۱ هزار تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

نمودار شماره (۶۳) - مقایسه میزان تولید سیب

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

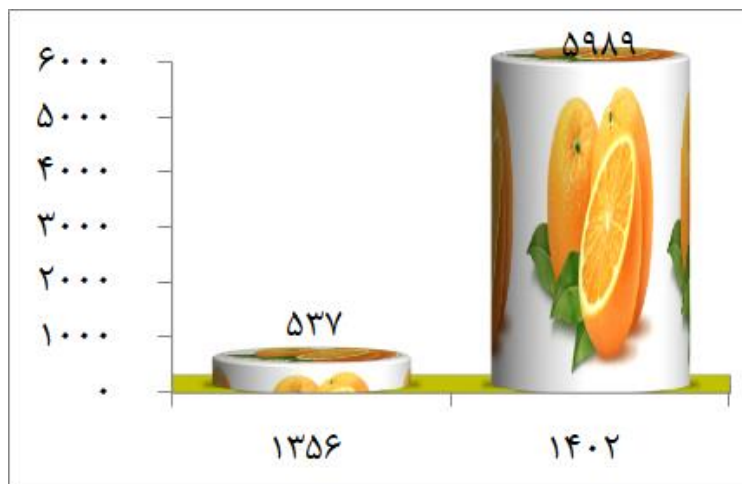

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

سیب درختی علاوه بر اینکه در داخل مصرف می‌شود از مزیت رقابتی در بازارهای صادراتی نیز برخوردار است. تولید این محصول طی سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ در کشور حدوداً ۶ برابر شده و از ۷۰۵ هزار تن به حدود ۴ میلیون تن رسیده است. که بخش عمده‌ای از افزایش تولید مربوط به افزایش تولید در واحد سطح می‌باشد. میزان صادرات این محصول ۷۵۵.۹۷ هزار تن و ارزش ۴۱۶.۶۱ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۶۴) - مقایسه میزان تولید مرکبات

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارتن)

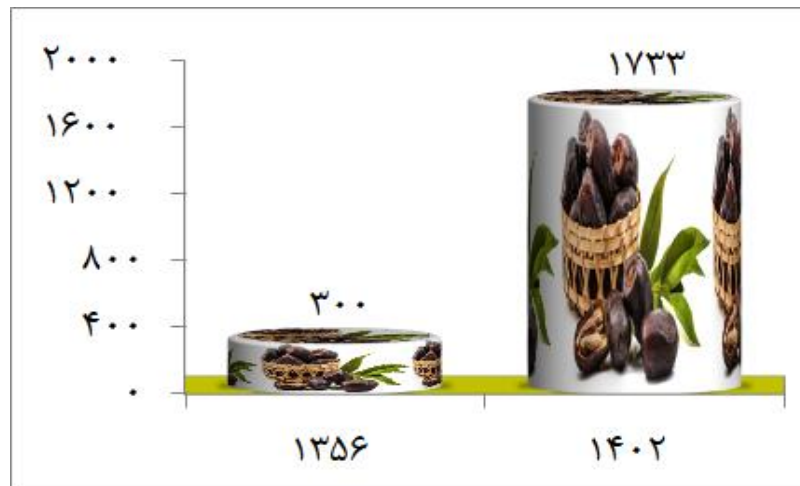

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

علاوه بر ارتقای کیفیت انواع مرکبات، تولید این محصول حدوداً ۱۱.۵ برابر و از ۵۳۷ هزارتن در سال ۱۳۵۶ به حدود ۶ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. بخشی از این تولیدات به خارج از کشور صادر و ارزآوری قابل توجهی داشته است.

نمودار شماره (۶۵) - مقایسه میزان تولید خرما

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

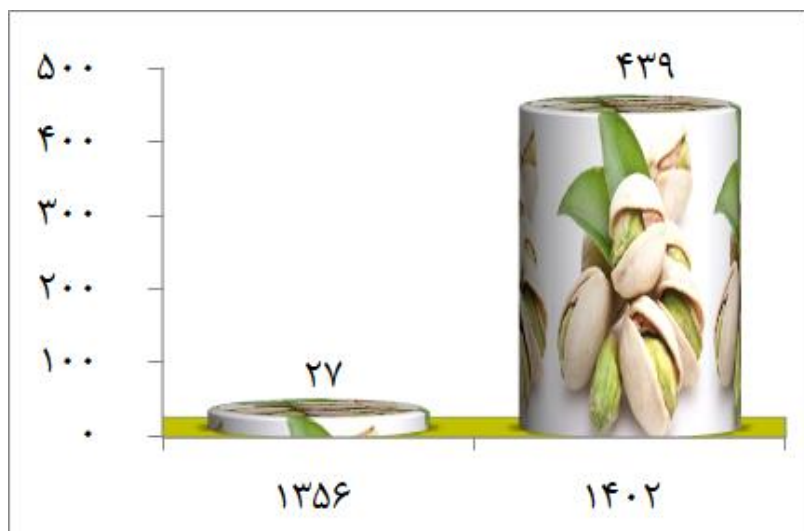
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

انواع خرما در کشور از ۳۰۰ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۱۰۷ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. خرما، یکی از مهم‌ترین محصولات مناطق گرمسیری می‌باشد و نقش قابل توجهی در تامین درآمد و اشتغال مردم مناطق گرمسیری ایفا می‌نماید. کیفیت مناسب انواع مختلف خرمای ایرانی حایز اهمیت بوده و از بازار جهانی مورد قبولی برخوردار است.

میزان صادرات این محصول ۳۸۹.۴۹ هزار تن و ارزش ۳۴۷.۹۸ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۶۶) - مقایسه میزان تولید پسته

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تولید پسته در فاصله سال‌های ۱۳۵۶ الی ۱۴۰۲ بیش از ۱۶ برابر افزایش یافته است و از ۲۷ هزار تن به ۴۳۹ هزار تن رسیده است. پسته از مزیت‌های صادراتی نیز برخوردار می‌باشد و یکی از مهم‌ترین اقلام صادراتی ایران است که در بازارهای جهانی شناخته شده و از جایگاه ممتازی برخوردار می‌باشد. صادرات این محصول در سال ۱۴۰۲ به میزان ۶۶۸.۷۱ میلیون دلار بوده است.

نمودار شماره (۶۷) - مقایسه میزان تولید گردو

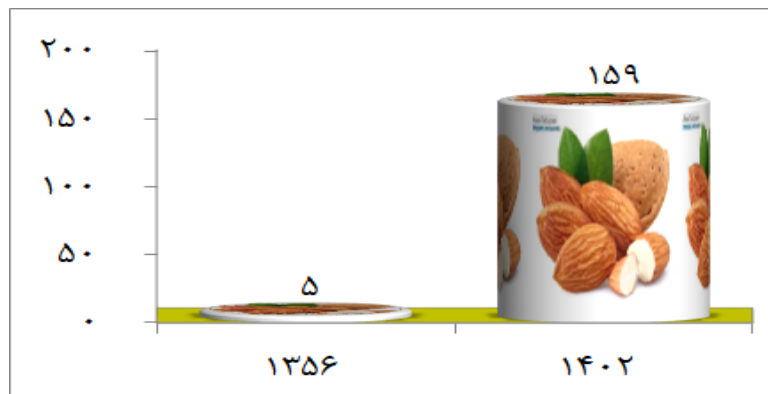
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۶۸) - مقایسه میزان تولید بادام

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

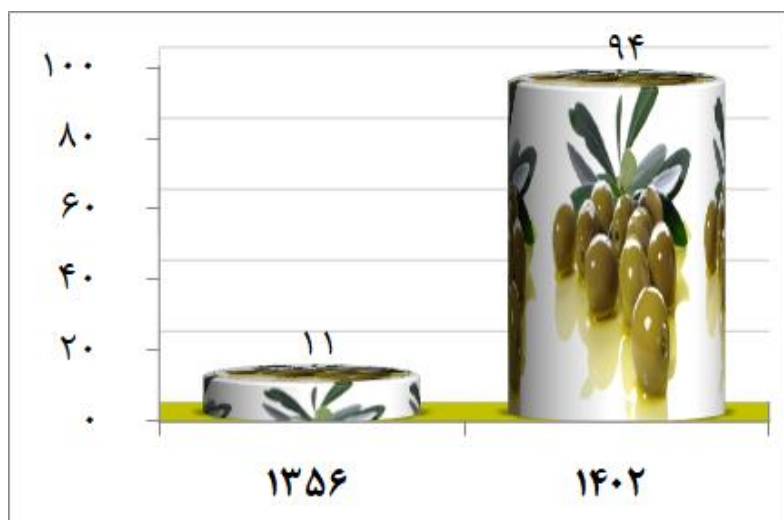

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

گردو، از جمله محصولات باغی است که تولید آن از حدود ۳ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۲۸۰ هزار تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است. طی همین دوره بادام نیز از ۵ هزار تن به بیش از ۱۵۹ هزار تن افزایش داشته است.

نمودار شماره (۶۹) - مقایسه میزان تولید زیتون

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

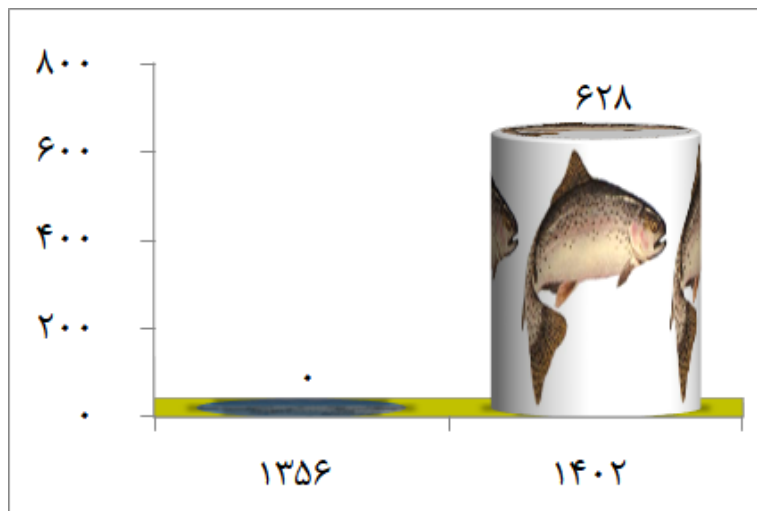

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

محصول زیتون و روغن زیتون در فاصله چهار دهه اخیر با افزایش قابل توجهی مواجه بوده است به طوری که تولید زیتون با بیش از ۹ برابر افزایش از ۱۱ هزار تن در سال ۱۳۵۶ به بیش از ۹۴ هزار تن در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

نمودار شماره (۷۰) - مقایسه میزان تولید آبی پروری

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

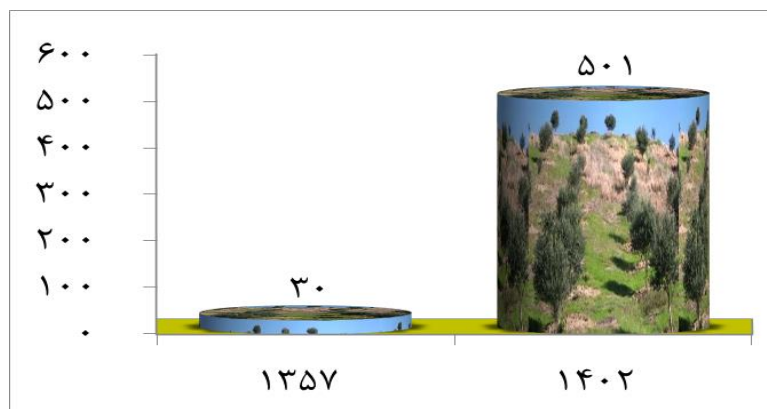
پرورش انواع آبزیان شامل: ماهی، میگو، ماهیان خاویاری و تولید این گونه از آبزیان به ویژه در آب‌های داخلی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی سابقه نداشته ولی پس از آن به عنوان یک فعالیت نوین از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است. همچنین از سال ۱۳۹۵ پرورش ماهی در قفس نیز انجام می‌گیرد که تولید آن در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۹۸ هزار تن بوده است. بر این اساس مجموع تولیدات در بخش آبی پروری در سال ۱۴۰۲ به ۶۲۸ هزار تن رسیده است.

شاخص‌های عملکرد کلان

منابع طبیعی و آبخیزداری

نمودار شماره (۷۱) - مجموع جنگل کاری و احیاء و توسعه جنگل های شمال (هزار

هکتار)

مأخذ : سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

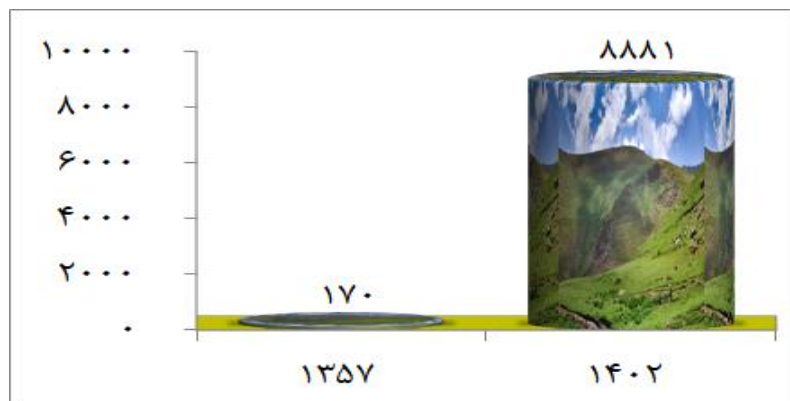
نمودار شماره (۷۲) - اجرای عملیات توسعه زراعت چوب کشور (هزار هکتار)

مأخذ : سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

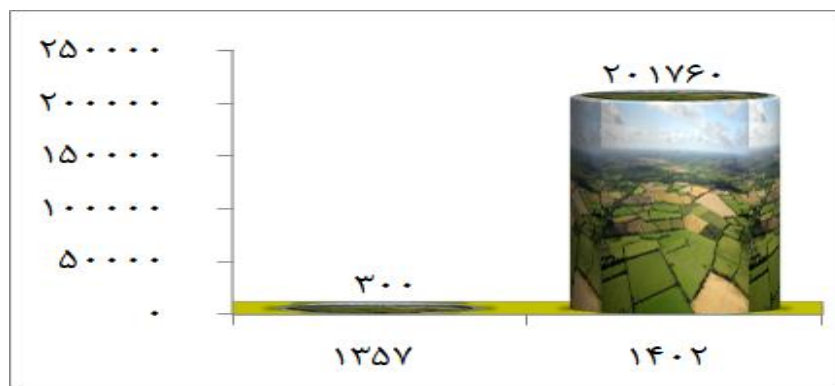
حفاظت از منابع طبیعی و پایه به ویژه جنگل ها، مراتع و در کلان حوضه های آبخیز که در چارچوب وظایف دولت تعریف می شود همواره مورد توجه خاص بوده است که در بستر بکارگیری مشارکت مردم امکان حفاظت از این منابع به صورت کامل تری فراهم خواهد آمد. بررسی ها نشان می دهد فعالیت های جنگل کاری و احیاء و توسعه جنگل های شمال کشور از سرجمع ۳۰ هزار هکتار تا سال ۱۳۵۷ مجموعاً به ۵۰۱ هزار هکتار تا پایان سال ۱۴۰۲ رسیده است. هم چنین اجرای عملیات توسعه زراعت چوب کشور (در سطح گسترده ای انجام گرفته است که صرفاً در سال ۱۴۰۲، کمی بیش از ۴۳ هزار هکتار تحت کشت انواع گونه ها می باشد)، توسعه و احیاء و غنی سازی جنگل های خارج از شمال، حفاظت از آبخیزها، مرتعداری و تولید علوفه، تثبیت شن های روان، بهبود و اصلاح مراتع، ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات در دست اقدام و مورد اهتمام قرار داشته است که عملکرد آنها در نمودارها ملاحظه می شود.

نمودار شماره (۷۵) - میزان تولید برآوردی علوفه خشک مراتع (هزار هکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۷۶) - مجموع عملکرد ممیزی اراضی و تفکیک مستثنیات (هزار هکتار)

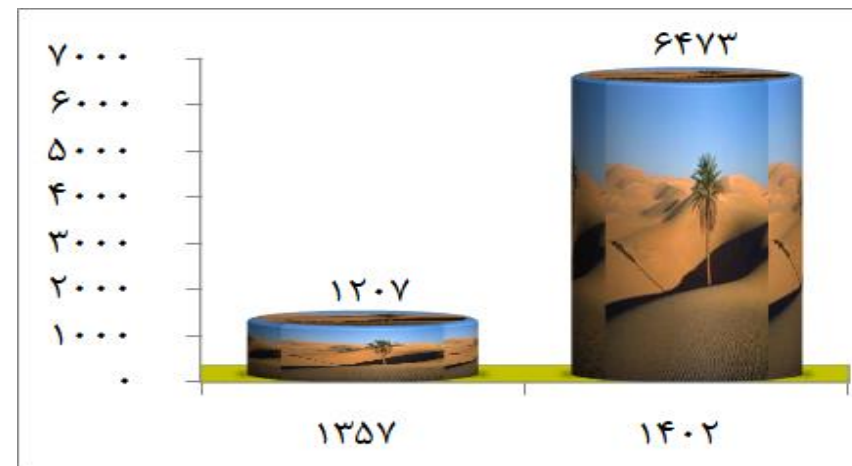
مأخذ: سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

نمودار شماره (۷۳) - حفاظت آبخیزها و آبخیزداری (هزار هکتار)

مأخذ: سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

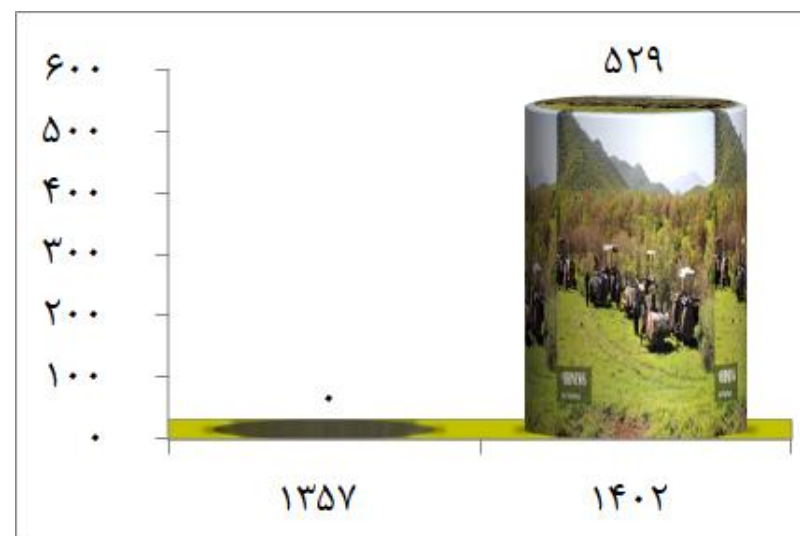
نمودار شماره (۷۴) - مجموع عملیات تثبیت شن‌های روان (هزار هکتار)

مأخذ: سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور

نمودار شماره (۷۷) - مجموع عملکرد توسعه و احیاء و غنی سازی جنگل های

خارج از شمال (هزار هکتار)

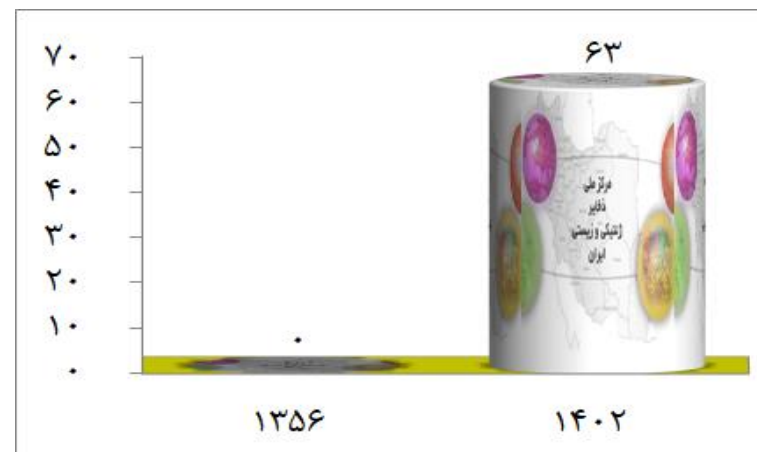
مأخذ: سازمان جنگل ها مراتع و آبخیزداری کشور

نهادهای توسعه‌ای تخصصی و پشتیبانی

دستاوردهای کلان بخش کشاورزی و منابع طبیعی در کشور در سایه تلاش کشاورزان و بهره‌برداران، مرهون تحولی ساختاری در مدیریت خدمات پشتیبانی و سیاست‌های توسعه‌ای دولت در قبال بخش کشاورزی طی چهل و پنج سال اخیر بوده است به گونه‌ای که توسعه فعالیت‌های تحقیقاتی، آموزشی و ترویج یافته‌های علمی از یک سو و ایجاد نهادهای توسعه‌ای از سوی دیگر می‌باشد که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در کشور ایجاد شده است.

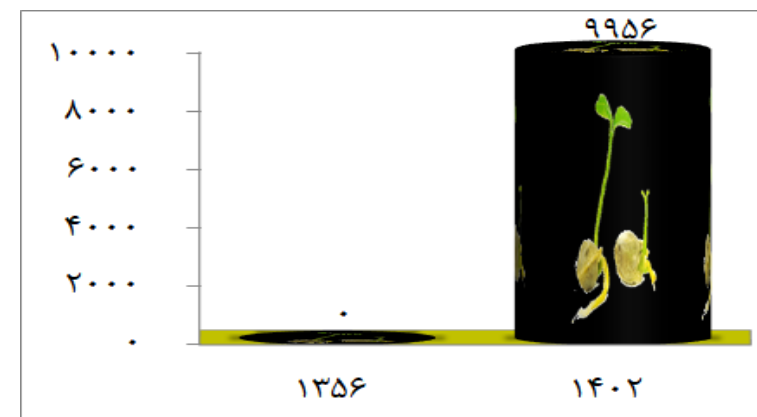
سازمان نظام دامپزشکی، تأسیس سازمان نظام مهندسی منابع طبیعی و کشاورزی، سازمان بورس کشاورزی، تشکیل شرکت‌های مهندسین مشاور، توسعه دانشکده‌های کشاورزی، ایجاد و توسعه سازمان‌های مردم نهاد و تشکل‌های تخصصی و صنوف، تشکیل صندوق‌های حمایتی مانند صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی، تشکیل شرکت شهرک‌های کشاورزی، ایجاد صندوق بیمه کشاورزی، ایجاد صندوق حمایت از بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر و گسترش بیمه بازنشستگی آنها که در راستای راهبردهای کلان ارتقای امنیت غذایی با اتکای به تولید داخلی محصولات اساسی و حفاظت از منابع پایه آب و خاک، شکل گرفته است. از جمله پیشران‌های مهم توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی بوده است که علیرغم مواجهه با خشک‌سالی‌ها و تغییرات اقلیم و رشد مهاجرت از روستاها، قادر به دستیابی به چنین دستاوردهایی شده است.

نمودار شماره (۷۸) - تعداد رقم بذور معرفی شده (رقم)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

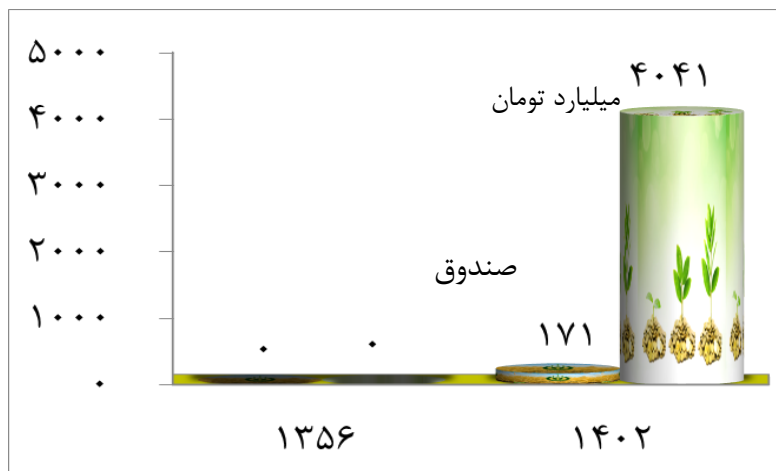
نمودار شماره (۷۹) - هسته اولیه و والدین بذور (تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۰) - سرمایه و تعداد صندوق‌های حمایت از توسعه

سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲

مأخذ: شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی، وزارت جهاد کشاورزی
جدول سرمایه و تعداد صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی

در فاصله سال‌های ۱۳۵۶ تا شهریور ۱۴۰۲

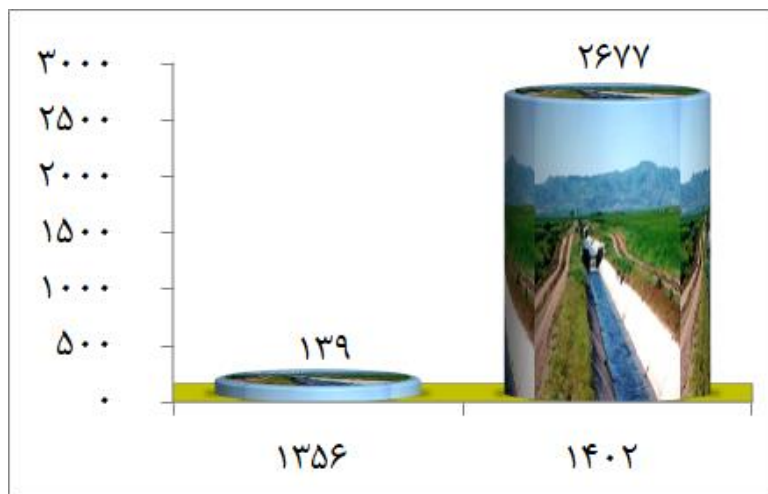
شرح	۱۳۵۶	۱۴۰۲
سرمایه (میلیارد تومان)	۰	۴۰۴۱
تعداد صندوق‌های تخصصی محصولی	۰	۱۱
تعداد صندوق‌های زنان	۰	۲۰
تعداد صندوق‌های منابع طبیعی	۰	۱۳
تعداد صندوق‌های منطقه ای	۰	۲
تعداد صندوق‌های استانی	۰	۳۲
تعداد کل صندوق‌ها	۰	۱۷۱

شاخص‌های عملکرد

امور زیربنایی

نمودار شماره (۸۱) - مقایسه سطح کل عملیات احداث شبکه‌های آبیاری فرعی و

زهکشی اراضی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارهکتار)

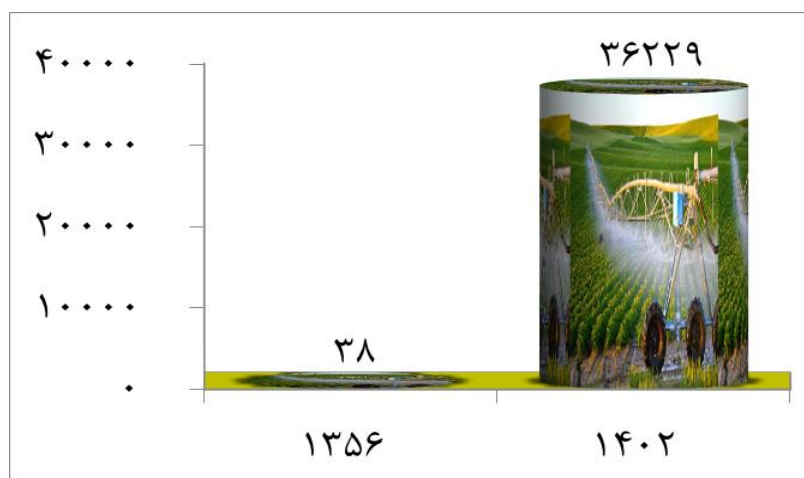

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

توسعه امور زیربنایی در بخش کشاورزی به ویژه در ایجاد زیرساخت‌های آبیاری از جمله اقدامات بسیار موثر در صرفه‌جویی و افزایش راندمان آب و آبیاری و در راستای ارتقای بهره‌وری آب می‌باشد. نتایج اقدامات و سرمایه‌گذاری دولت که توسط بخش کشاورزی در ایجاد و توسعه شبکه‌های آبیاری فرعی و زهکشی اراضی صورت گرفته است، نشان می‌دهد که در فاصله سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ در مجموع حدود ۱۳۹ هزار هکتار اراضی تحت پوشش فوق، به بیش از ۲۶۷۷ هزار هکتار افزایش یافته است.

نمودار شماره (۸۲) - مقایسه مجموع عملکرد سطح کل سامانه‌های نوین آبیاری

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارهکتار)

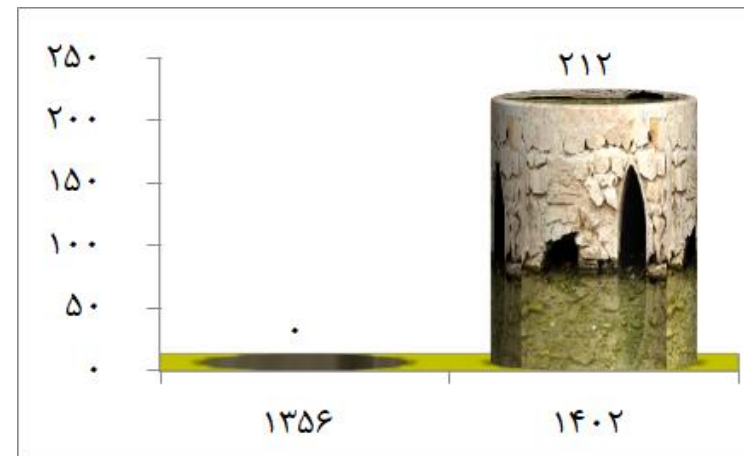

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

در سیستم های آبیاری که امروزه تحت عنوان سامانه‌های نوین آبیاری شناخته می شود و با حمایت کامل دولت در سطح وسیعی نیز در دست اجرا می‌باشد، از حدود ۳۸ هزار هکتار و با کارکرد طی چهل و پنج سال به صورت تجمعی به بیش از ۳۶۲۲۹ هزارهکتار در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است که نقش بسزایی در ارتقای راندمان آبیاری، بهره‌وری آب و افزایش تولید محصولات بخش کشاورزی ایفا می‌نماید. سایر شاخص‌های توسعه در زیر بخش آب و خاک به صورت تجمعی در نمودارها ملاحظه می‌شود.

نمودار شماره (۸۳) - مجموع عملکرد طرح احیاء و مرمت قنوات

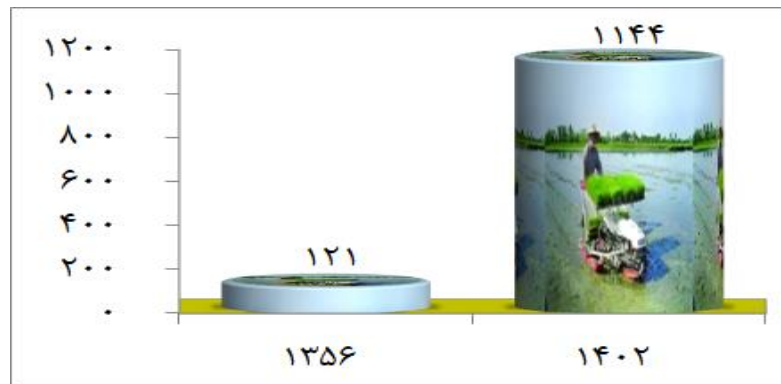
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (کیلومتر)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۴) - مجموع عملکرد تجهیز و نوسازی اراضی مدرن، سنتی

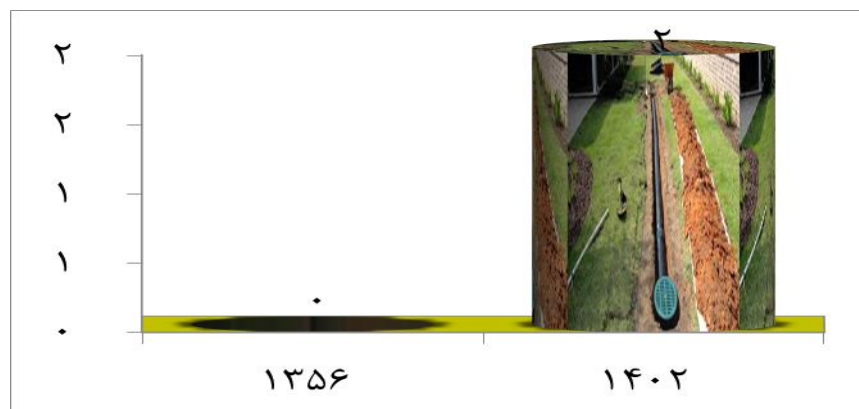
شالیزار در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارهکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۵) - مجموع عملکرد زه‌کشی زیرزمینی در سال‌های

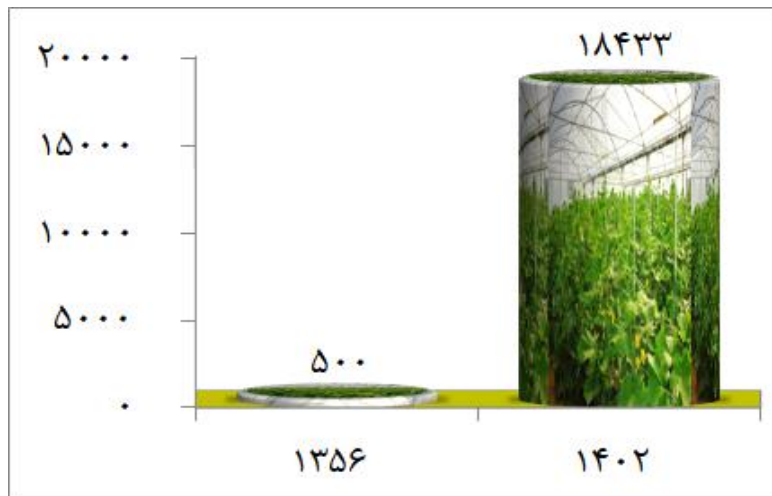
۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزارهکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۶) - مقایسه سطح کل احداث گلخانه‌ها

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هکتار)

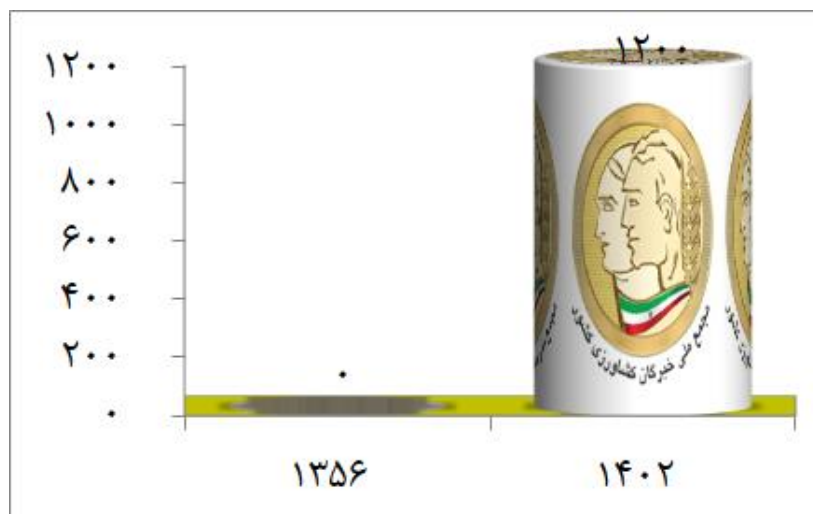
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

از جمله راهکارهای صرفه‌جویی در مصرف آب بخش کشاورزی، توسعه گلخانه‌ها در کشور می‌باشد که مجموع سطح گلخانه‌های کشور از حدود ۵۰۰ هکتار در سال ۱۳۵۶ به صورت تجمعی به بیش از ۱۸۴۳۳ هکتار در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

شاخص‌های عملکرد

تعاونی‌های روستایی

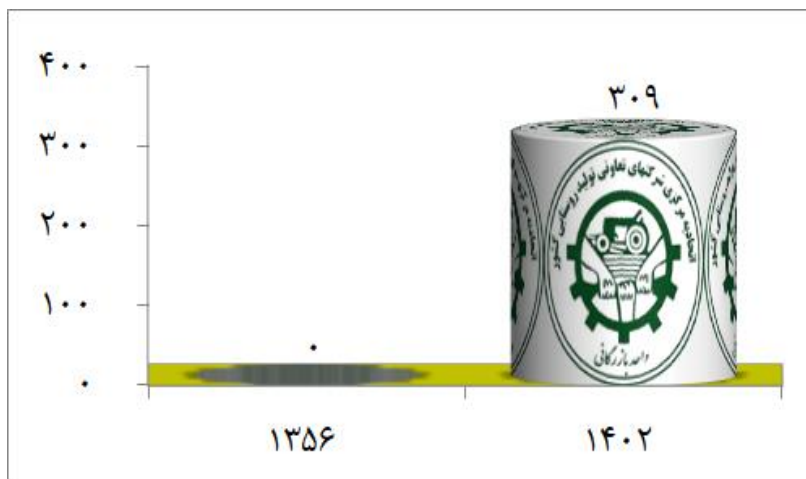
نمودار شماره (۸۷) - مقایسه تعداد تشکلهای مرتبط با بخش کشاورزی

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

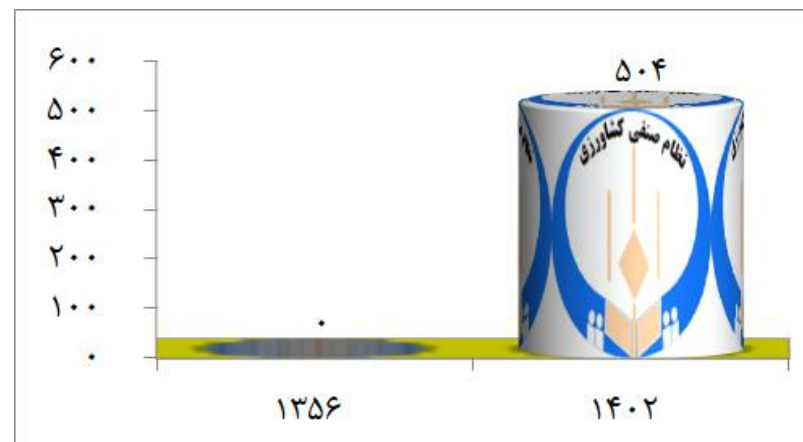
ایجاد انسجام و یکپارچگی در مدیریت تولید تا عرضه، از جمله نتایج توسعه تشکلهای صنوف و تعاونیها در بخش کشاورزی است. بررسیها نشان میدهد که تشکیل شرکتهای تعاونی تولید روستایی و همچنین تشکیل اتحادیه شرکتهای تعاونی تولید روستایی و سایر تشکلهای مرتبط با بخش کشاورزی نقش بیبدیلی در ارتقاء و پایداری تولید در بخش ایفا مینماید. به گونه‌ای که در سال ۱۴۰۲ حداقل ۱۲۰۰ شرکت تعاونی کشاورزی در رشته‌های مختلف کشاورزی، دامی، ... در حال فعالیت می‌باشد که در سال ۱۳۵۶ اساساً این تعاونیها در عرصه فعالیت‌های کشاورزی حضور نداشته‌اند.

نمودار شماره (۹۰) - مقایسه تعداد اتحادیه شرکت تعاونی تولید روستایی

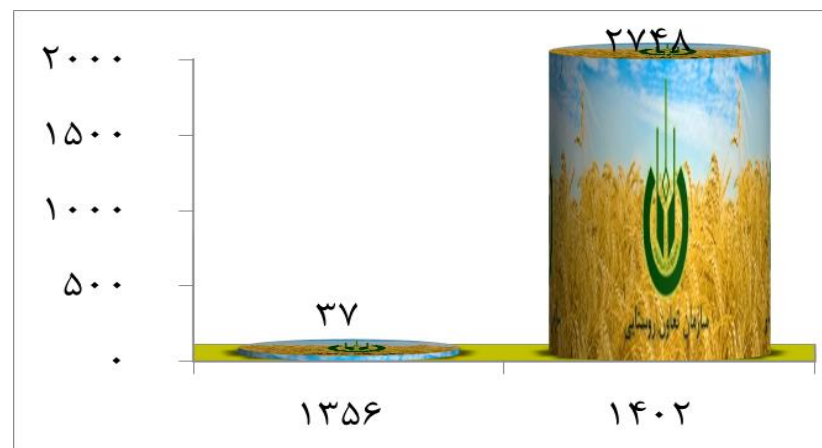
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۸) - مقایسه تعداد نظام صنفی فعالیت‌های کشاورزی

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۸۹) - مقایسه تعداد شرکت‌های تعاونی تولید روستایی

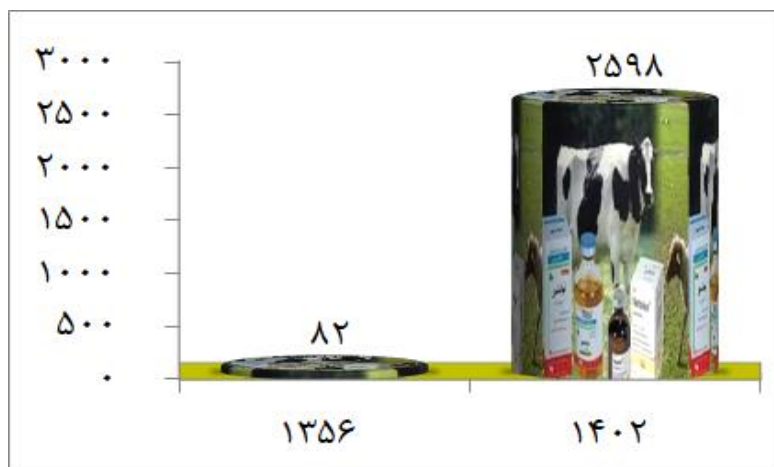

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

شاخص‌های عملکرد

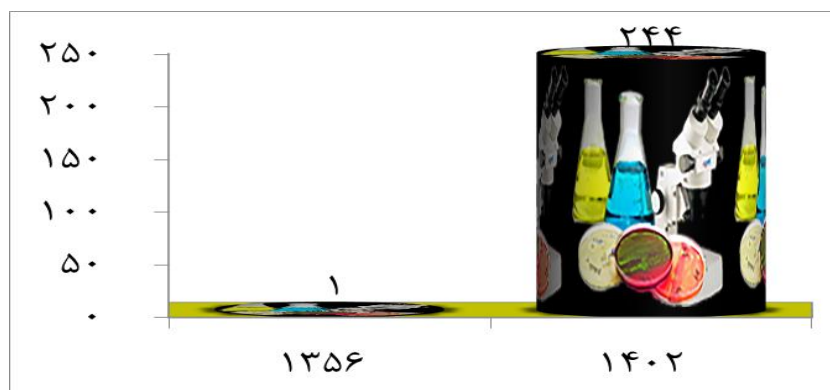
توسعه خدمات دامپزشکی

نمودار شماره (۹۱) - تعداد داروخانه‌های داروهای دامی (بخش خصوصی)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۲) - تعداد آزمایشگاه (بخش خصوصی)

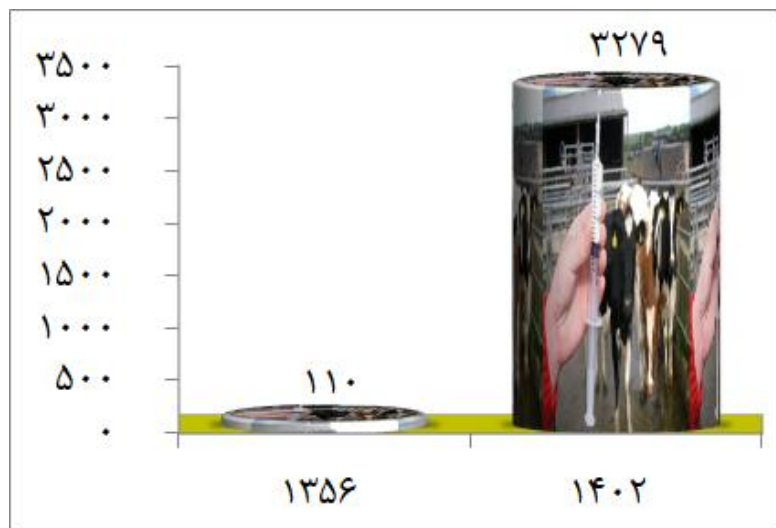
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

از جمله فعالیت‌های زیربنایی دولت، اهتمام به ارائه خدمات پیشگیری و بهداشت و درمان در بخش‌های دام و طیور و آبزیان می‌باشد که فراهم‌سازی بستر حضور متخصصین در ارائه خدمات دامپزشکی به تولیدکنندگان در جهت ارتقاء سطح بهداشتی محصولات تولیدی، در راستای وظایف دولت در زمینه فوق تعریف شده است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که از سال ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ تعداد داروخانه‌های دامی، تعداد آزمایشگاه‌های تخصصی دام و طیور، مراکز مایه‌کوبی و واحدهای درمانی که توسط بخش خصوصی که در حوزه فعالیت‌های دامپزشکی به فعالیت پرداخته‌اند، افزایش قابل توجه داشته است.

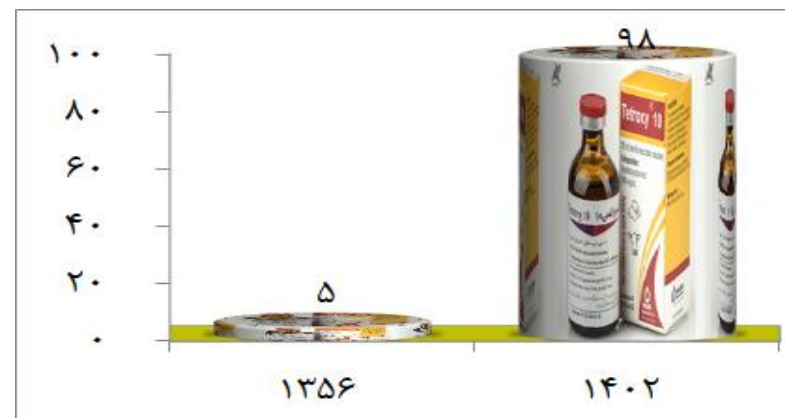
شایان ذکر است در همین زمینه توسعه فعالیت‌های مؤسسه سرم‌سازی رازی، توسعه کارخانجات تولید دارو و مواد بیولوژیک دامپزشکی، موجب ایجاد خوداتکایی در تولید داروهای دامپزشکی تا سطح ۹۸ درصد شده است. که در سال ۱۳۵۶ فقط ۵ درصد نیازهای کشور در این رابطه در داخل تولید می‌شده است.

نمودار شماره (۹۵) - تعداد واحدهای درمانی دامپزشکی (بخش خصوصی)

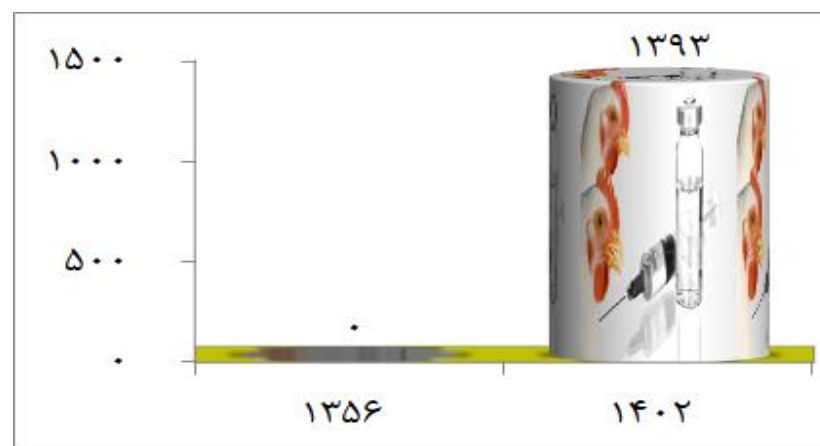
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۳) - میزان خود انکایی در تولید داروهای دامپزشکی (درصد)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۴) - تعداد مجوز مایه کوبی (بخش خصوصی)

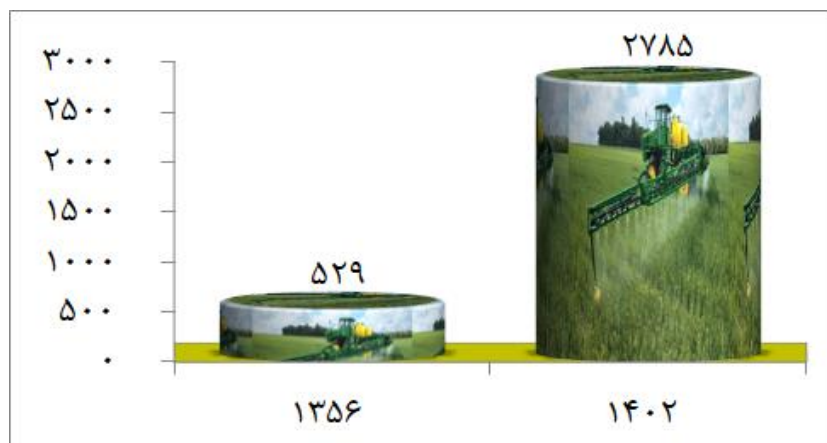

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

شاخص‌های عملکرد

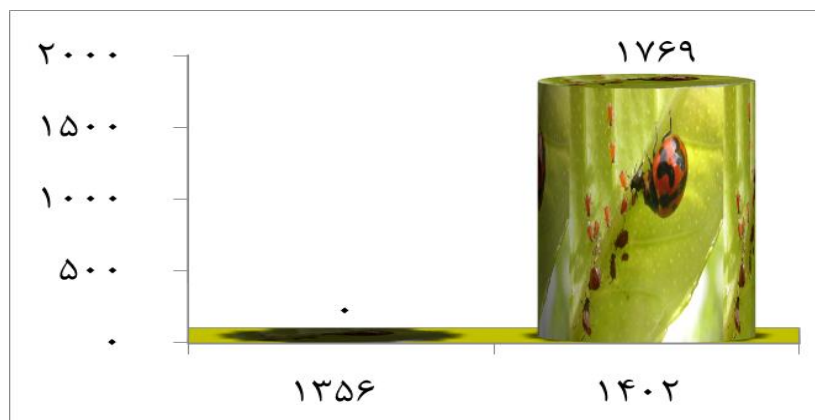
حفظ نباتات و مبارزه با آفات و بیماری‌ها

نمودار شماره (۹۶) - مبارزه با آفات عمومی و همگانی (هزارهکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۷) - کنترل بیولوژیک و غیر شیمیایی با آفات (هزارهکتار)

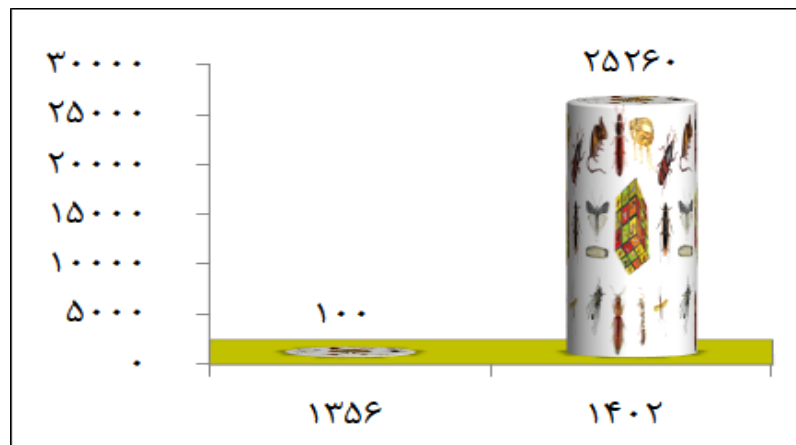

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

مبارزه با آفات عمومی گیاهی با استفاده از فناوری‌های نوین در زمره فعالیت‌های سازمان حفظ نباتات می‌باشد که در چهل و پنج سال اخیر از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است چنانکه ملاحظه می‌شود عملکرد مبارزه با آفات عمومی و همگانی از ۶۰۸ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۵۶ برخوردار بوده و سطح کنترل بیولوژیک و غیرشیمیایی با آفات در سال ۱۴۰۲ به ۱۷۶۹ هزار هکتار رسیده است.

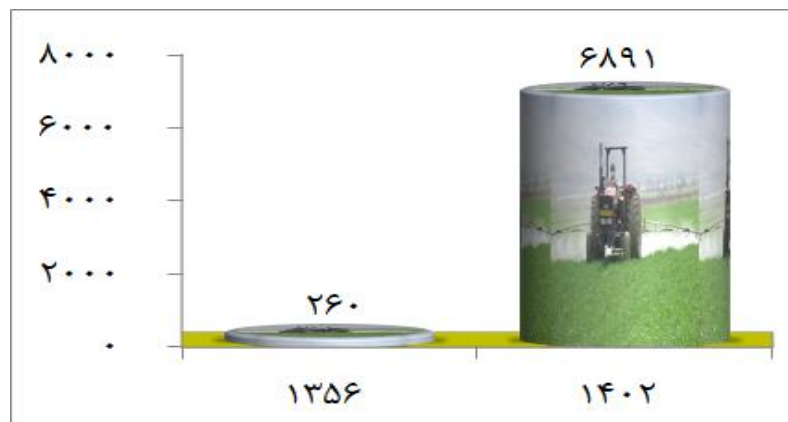
همچنین مبارزه با بیماری‌های گیاهی از ۴۶۰ هزار هکتار در سال ۱۳۵۶ به ۳۱۴۲ هزار هکتار در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته و پیش آگاهی و مبارزه با آفات خسارت‌زا در سال ۱۴۰۲ به سطح ۱۳۶۸۰ هزار هکتار افزایش داشته است. علاوه بر آن مبارزه با علف‌های هرز نیز در سطح ۶۸۹۱ هزار هکتار صورت گرفته است که در سال ۱۳۵۶ فقط در سطح ۲۶۰ هزار هکتار بوده است.

نمودار شماره (۱۰۰) - اعمال ضوابط قرنطینه‌ای روی محموله‌های وارداتی (هزار تن)

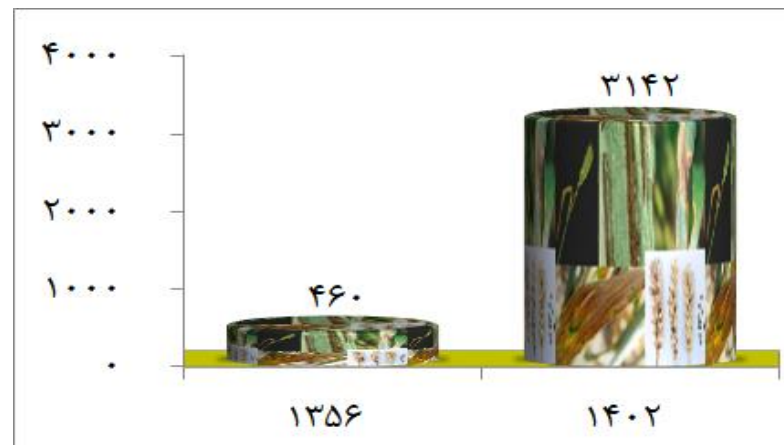
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۰۱) - مبارزه با علف‌های هرز (هزار هکتار)

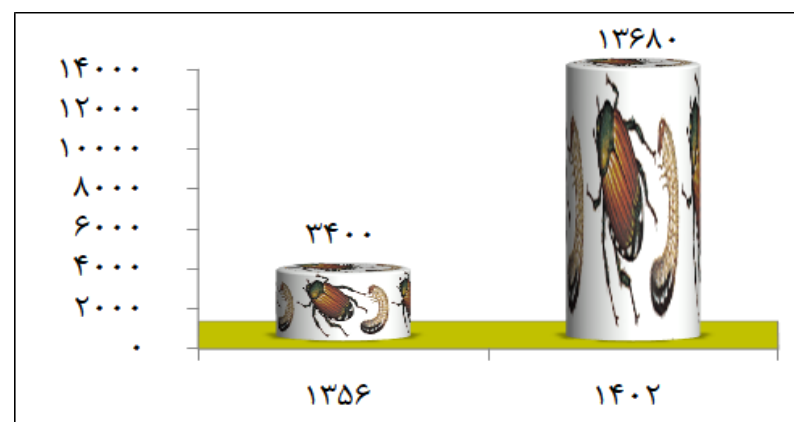
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۸) - مبارزه با بیماری‌های گیاهی (هزار هکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۹۹) - پیش آگاهی و مبارزه با آفات (هزار هکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

شاخص‌های عملکرد

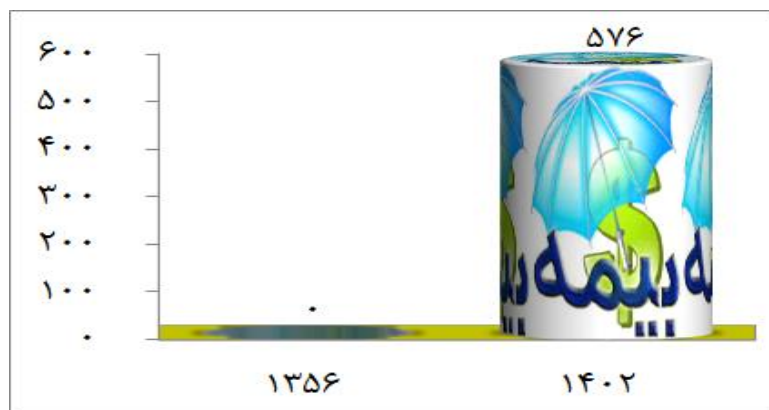
بیمه کشاورزی

نمودار شماره (۱۰۲) - اراضی زراعی تحت پوشش بیمه کشاورزی (میلیون هکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۰۳) - اراضی باغی تحت پوشش بیمه کشاورزی (هزار هکتار)

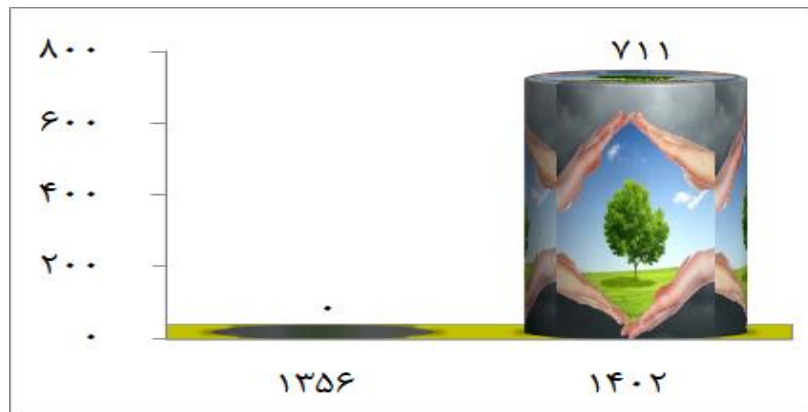

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

عوامل خارج از اراده کشاورزان و تولیدکنندگان محصولات کشاورزی از قبیل تغییرات ناگهانی آب و هوا، انواع آفات، بیماری‌ها و... که بر فرآیند تولید تأثیرات ویرانگری را بر منابع پایه و تولید بر جای می‌گذارد و بخش کشاورزی و درآمد تولیدکنندگان را آسیب‌پذیر می‌نماید نیازمند به پوشش بیمه است. که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ابتدا در سال ۱۳۵۸ صندوق کمک به خسارت‌دیدگان و با تصویب قانون بیمه در سال ۱۳۶۳ و تشکیل صندوق بیمه کشاورزی امکان ارایه این خدمت بسیار ارزشمند توسط دولت فراهم شد.

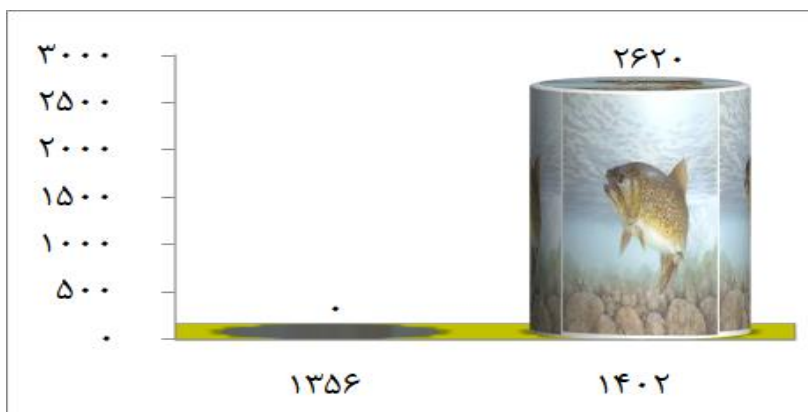
در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۳۰۵ میلیون هکتار از اراضی زراعی، ۵۷۶ هزار هکتار از اراضی باغی و حدود ۷۱۱ هزار هکتار از عرصه‌های منابع طبیعی، تحت پوشش بیمه کشاورزی قرار دارند.

نمودار شماره (۱۰۴) - سطح اراضی منابع طبیعی تحت پوشش بیمه کشاورزی
(هزارهکتار)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

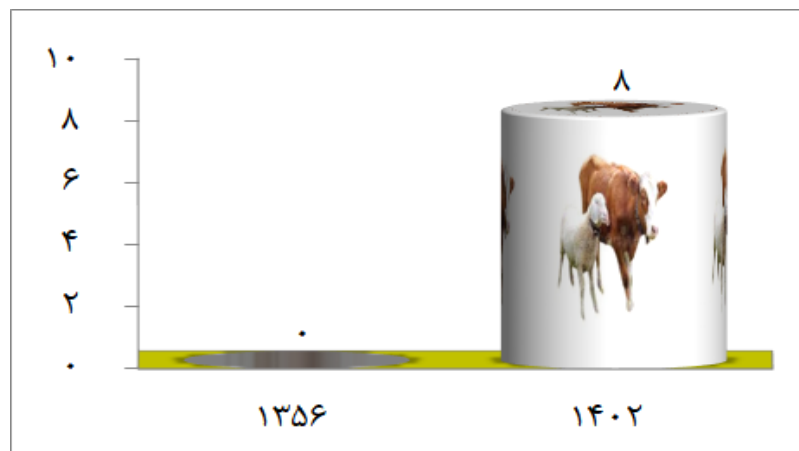
نمودار شماره (۱۰۵) - تعداد آبزیان تحت پوشش بیمه کشاورزی (میلیون قطعه)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

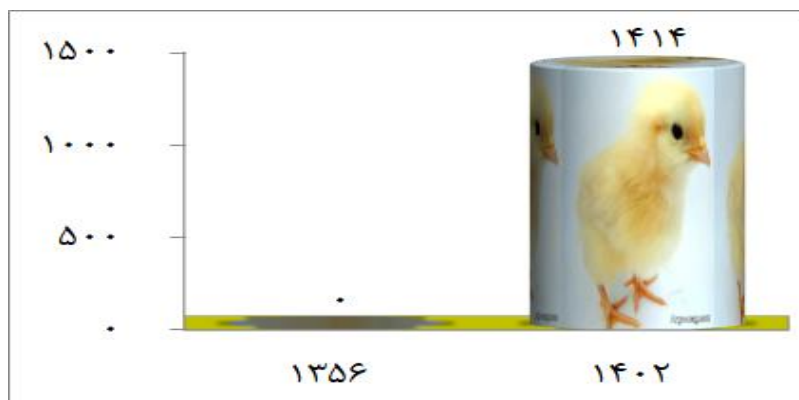
علاوه بر پوشش بیمه محصولات زراعی و باغی و دامی، اراضی منابع طبیعی که توسط بهره برداران مورد استفاده قرار می‌گیرد بیش از ۲۶۲۰ میلیون قطعه از سطح مزارع پرورش آبزیان تحت پوشش بیمه در سال ۱۴۰۲ قرار گرفته است .

نمودار شماره (۱۰۶) - تعداد دام تحت پوشش بیمه کشاورزی (میلیون رأس)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۰۷) - تعداد طیور بیمه شده (میلیون قطعه)

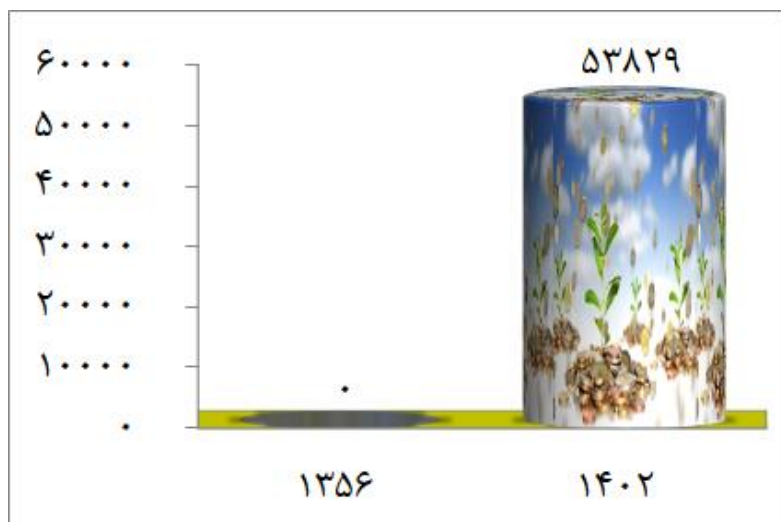

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تعداد دام تحت پوشش بیمه در ابتدای سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۸ میلیون رأس و تعداد طیور بیمه شده بیش از ۱۴۱۴ میلیون قطعه بوده است که این اقدام امکان مدیریت مخاطرات در تولیدات دام و طیور هم‌چنین ایجاد اطمینان خاطر از درآمد مورد انتظار را برای بهره‌برداران فراهم آورده است.

نمودار شماره (۱۰۸) - کل غرامت پرداختی بابت بیمه به بهره‌برداران

(میلیارد تومان)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

از آنجایی که بخش قابل توجهی از خسارات ناشی از عوامل غیرطبیعی توسط دولت پرداخت می‌شود در سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۵۳۸۲۸.۶ میلیارد تومان به تولیدکنندگان زیربخش زراعت، باغبانی، دام و طیور و آبزیان و بهره‌برداران منابع طبیعی بیمه شده، خسارت ناشی از سرما، یخبندان، باران بی‌موقع، گرما و گرمادگی، تگرگ، طوفان، بیماری‌های تحت پوشش دامپروری و زنبورداری، آنفولانزا و سایر بیماری‌ها، خسارت پرداخت شده است. شایان ذکر است مبالغ غرامت نهایی نمی‌باشد و روند پرداخت همچنان ادامه دارد.

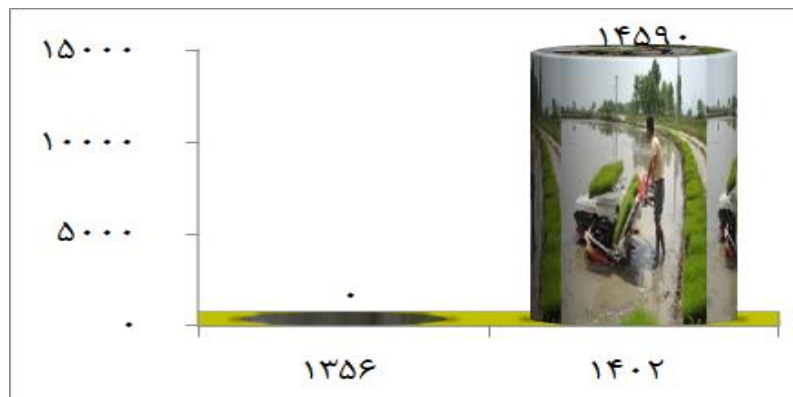
شاخص‌های عملکرد

توسعه، نوسازی و مکانیزاسیون بخش کشاورزی

نقش ماشین‌آلات در کاهش هزینه و همچنین کاهش ضایعات در فرآیند تولید محصولات کشاورزی بسیار حائز اهمیت است. آمار نشان می‌دهد طی چهل و پنج سال اخیر بیش از ۵۹۰ هزار دستگاه انواع تراکتور، بیش از ۳۴۶ هزار دستگاه انواع کمباین غلات و برنج، بیش از ۶۹ هزار دستگاه انواع کارنده‌های غلات و بیش از ۶۶ هزار دستگاه انواع سمپاش بومدار در بخش کشاورزی به کار گرفته شده است.

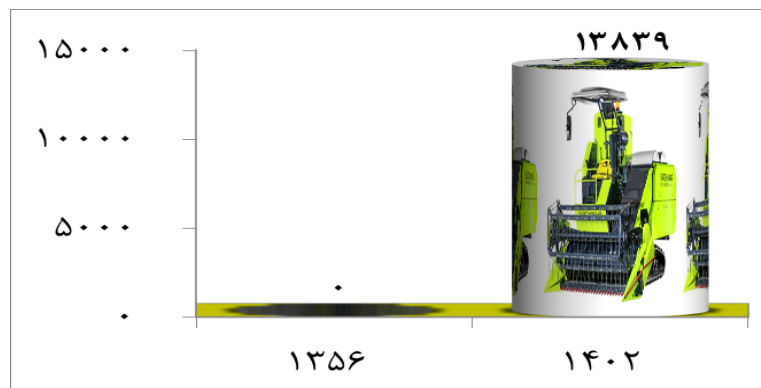
تعداد کمباین غلات از ۶۴ دستگاه در سال ۱۳۵۶ به ۲۰۹۵۹ دستگاه در سال ۱۴۰۲ رسیده است. آمارها نشان می‌دهد انواع تراکتور از ۶۸۴۵۱ دستگاه به ۶۲۲,۰۱۴ دستگاه در همین دوره رسیده است. شایان ذکر است در حالی که نشاءکار برنج و کمباین برنج در سال ۱۳۵۶ وجود نداشت این دستگاه‌ها به ترتیب ۱۴۵۹۰ دستگاه و ۱۳۸۳۹ دستگاه وارد چرخه ناوگان ماشینی کشاورزی شده است. همچنین بیش از ۳۶ هزار دستگاه انواع خاک‌ورز حفاظتی و ۵۸۱۶۸ دستگاه سمپاش تراکتوری بومدار طی سال‌های اخیر وارد چرخه فعالیت‌های کشاورزی شده است.

نمودار شماره (۱۱۱) - تعداد کل نشاءکار برنج در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
(دستگاه)

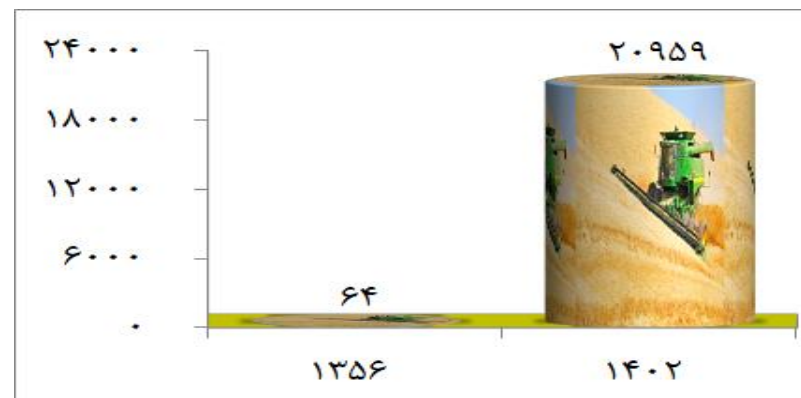
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱۲) - تعداد کل کمباین برنج در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
(دستگاه)

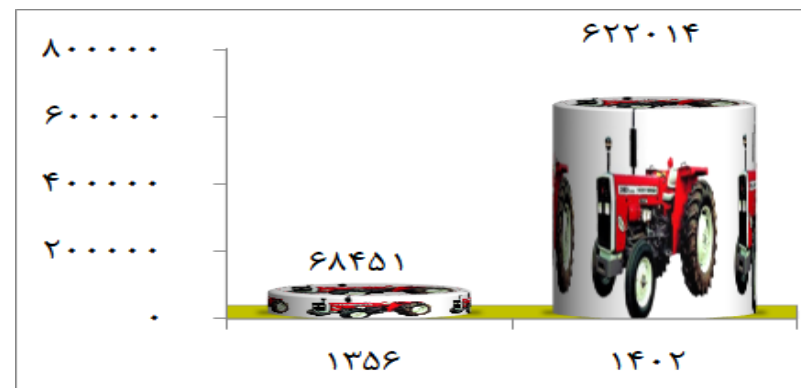
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۰۹) - تعداد کل کمباین غلات در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
(دستگاه)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

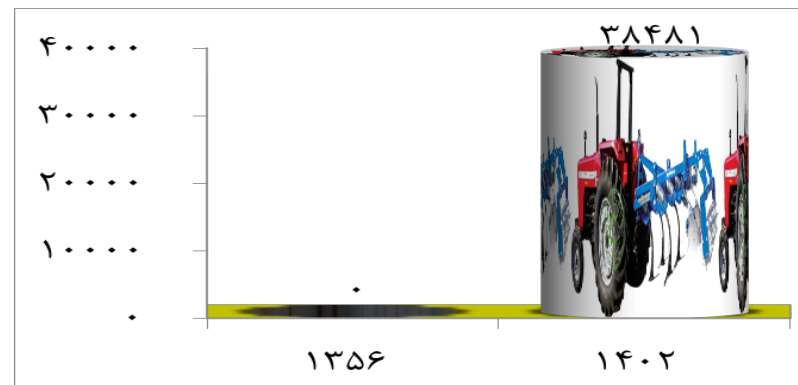
نمودار شماره (۱۱۰) - تعداد کل تراکتور در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲
(دستگاه)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱۳) - تعداد کل خاک‌ورز حفاظتی

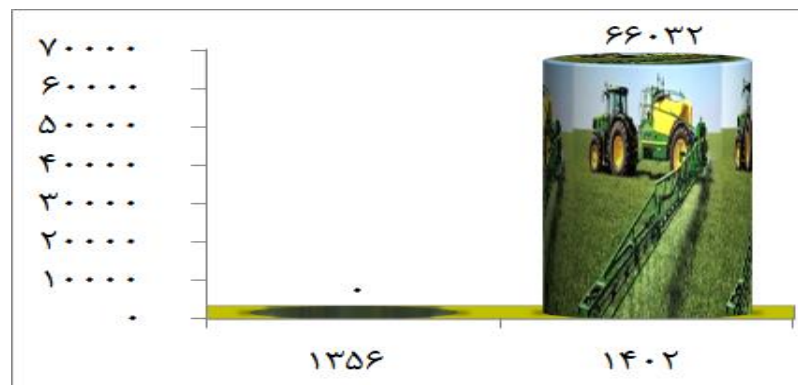
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (دستگاه)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱۴) - تعداد کل سمپاش بومدار تراکتوری

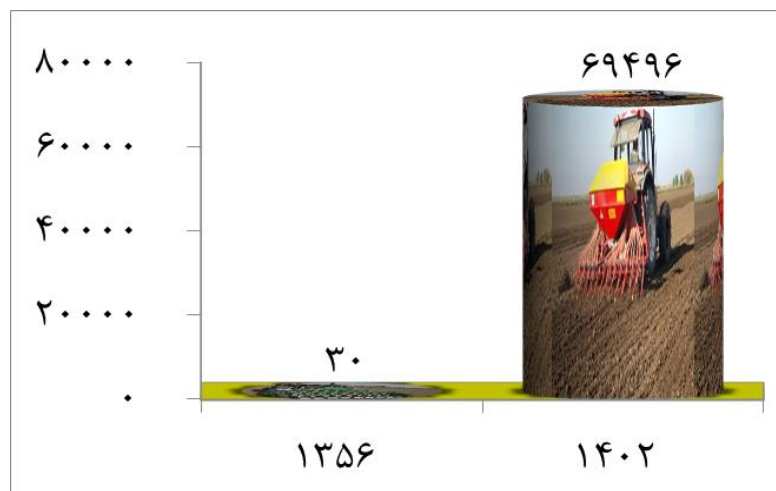
در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (دستگاه)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱۵) - تعداد کل کارنده‌های غلات

در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (دستگاه)

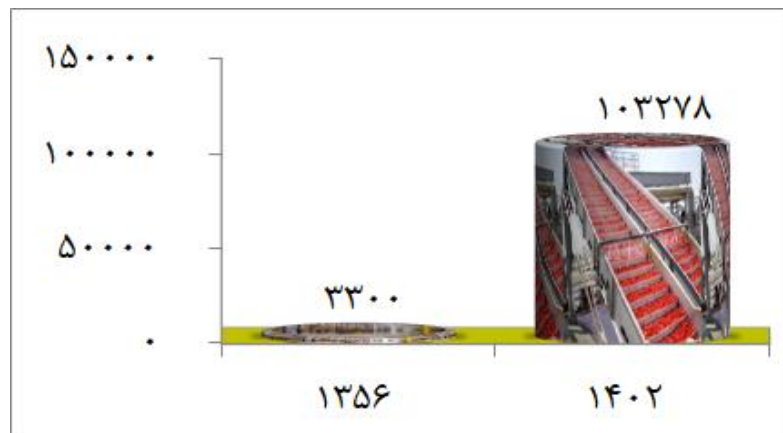
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

شاخص‌های عملکرد

صنایع تبدیلی و غذایی کشور

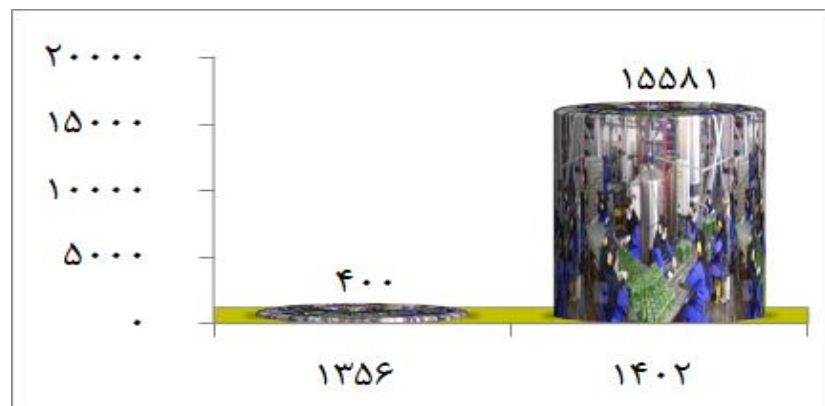
نمودار شماره (۱۱۶) - مقایسه سطح ظرفیت جذب مواد خام در صنایع تبدیلی در

سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۴۰۲ (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۱۷) - تعداد واحدهای تولیدی صنایع تبدیلی و غذایی (واحد)

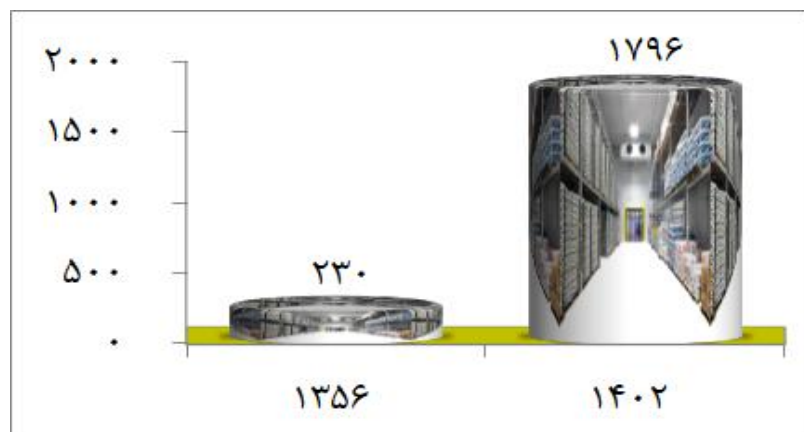

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

بهره‌برداری از فناوری‌های نوین در توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و افزایش ظرفیت جذب مواد خام کشاورزی در چهل و پنج سال اخیر با تحول اساسی مواجه شده است، به گونه‌ای که ظرفیت این صنایع از ۳.۳ میلیون تن در سال ۱۳۵۶ در مجموع به بیش از ۱۰۳ میلیون تن در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

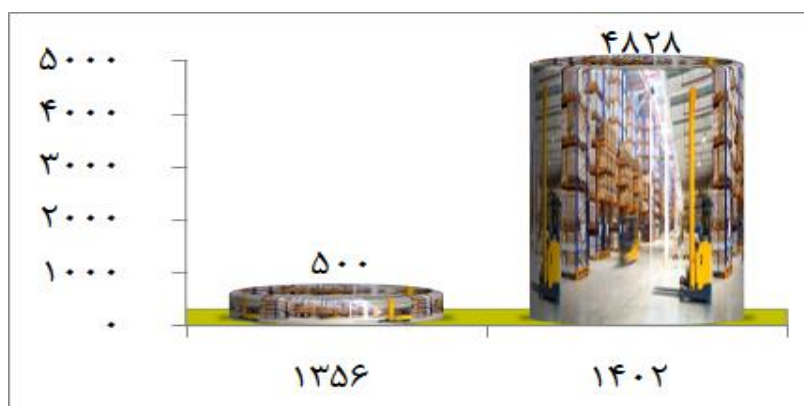
علاوه بر آن تعداد واحدهای تولیدی صنایع تبدیلی و غذایی در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۱۵۵۸۱ واحد افزایش یافته است.

نمودار شماره (۱۱۸) - تعداد سردخانه‌های کشور (واحد)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

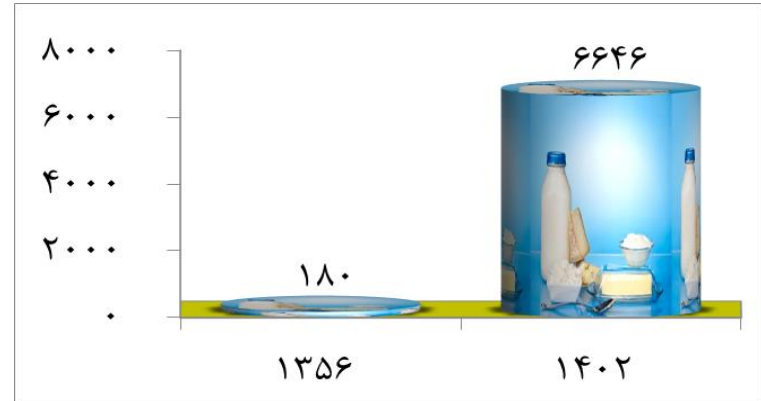
نمودار شماره (۱۱۹) - ظرفیت سردخانه‌های کشور (هزار تن)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

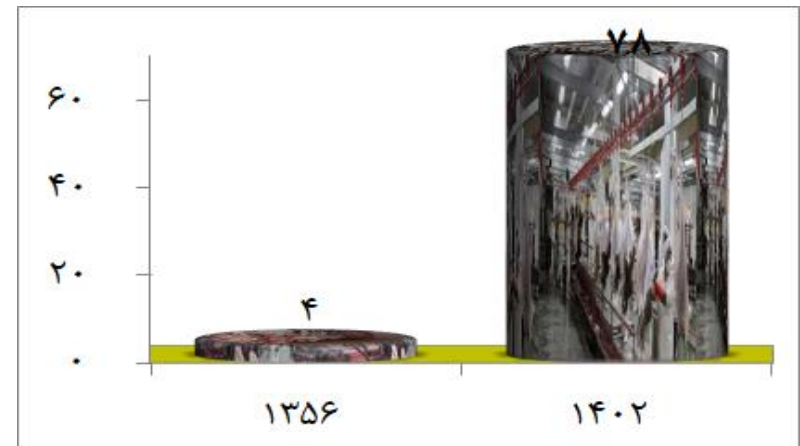
بررسی‌ها نشان می‌دهد که از سال ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲، تعداد سردخانه‌های کشور به ۱۷۹۶ واحد و ظرفیت سردخانه‌های کشور به ۴۸۲۸ هزار تن افزایش یافته است. همچنین تعداد کشتارگاه‌های صنعتی دام و طیور طی چهار و پنج سال اخیر افزایش قابل توجهی داشته است به گونه‌ای که کشتارگاه‌های دام از ۴ واحد در سال ۱۳۵۶ به ۷۸ واحد و کشتارگاه‌های صنعتی طیور از ۳ واحد به ۱۸۴ واحد در سال ۱۴۰۲ افزایش را نشان می‌دهد.

نمودار شماره (۱۲۰) - ظرفیت کارخانجات جانبی صنایع لبنی (هزار تن)

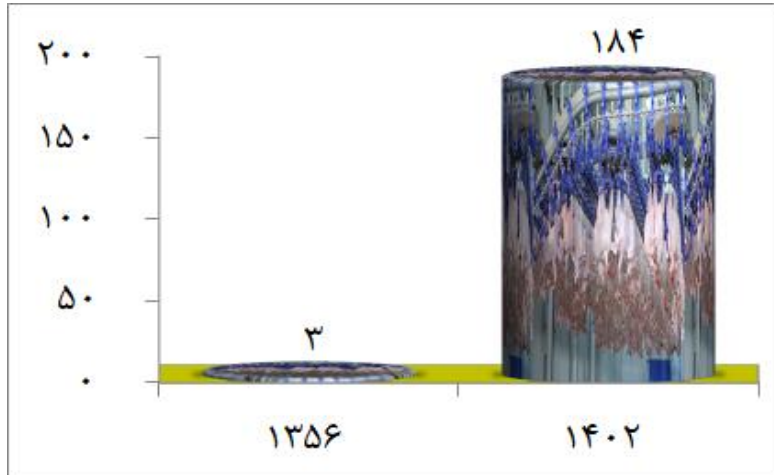
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۲۱) - تعداد کشتارگاه‌های صنعتی دام

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

نمودار شماره (۱۲۲) - تعداد کشتارگاه‌های صنعتی طیور

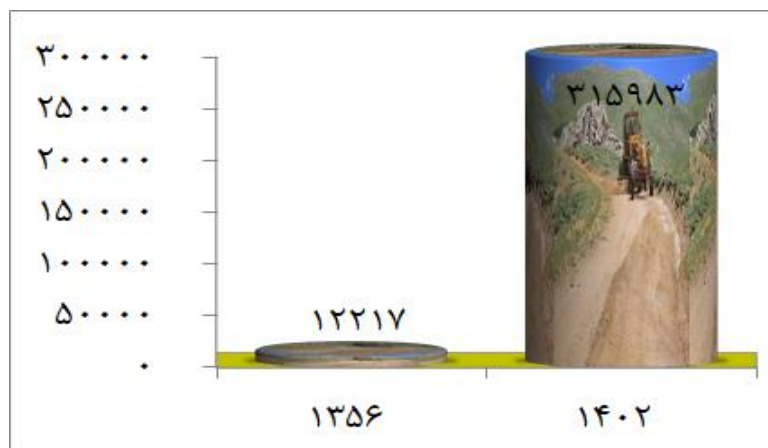
مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

شاخص‌های عملکرد توسعه

جامعه‌عشایری کشور

در حال حاضر کل راه‌های احداث شده عشایری در پوشش فعالیت‌های خدمات نگهداری دولت قرار دارد. که تا پایان سال ۱۴۰۲ در مجموع میزان نگهداری راه‌های عشایری به طول ۳۱۵۹۸۳ کیلومتر انجام پذیرفت.

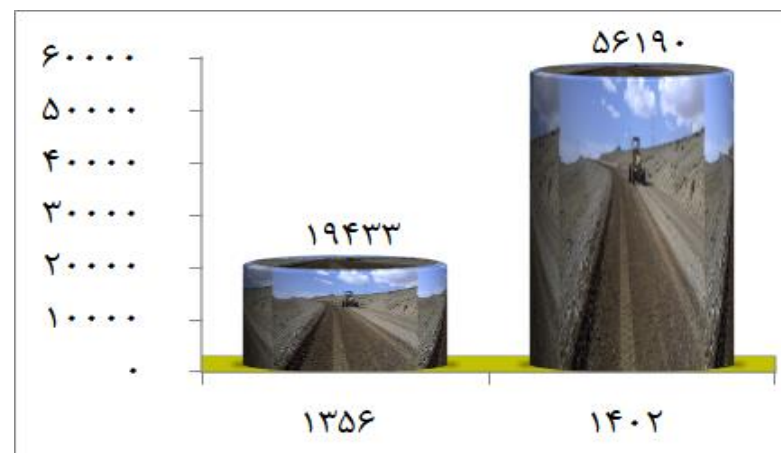
نمودار شماره (۱۲۴) - نگهداری کل راه عشایری (کیلومتر)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

آمارها نشان می‌دهد در طول سال‌های ۱۳۵۶ تا ۱۴۰۲ خدمات ارایه شده به جامعه عشایری، که جامعه‌ای مولد هستند، علاوه بر توزیع نهاده‌های تولید مورد نیاز، احداث راه نیز می‌باشد. که از ۱۹ هزار کیلومتر در سال ۱۳۵۶ در مجموع به بیش از ۵۶ هزار کیلومتر در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

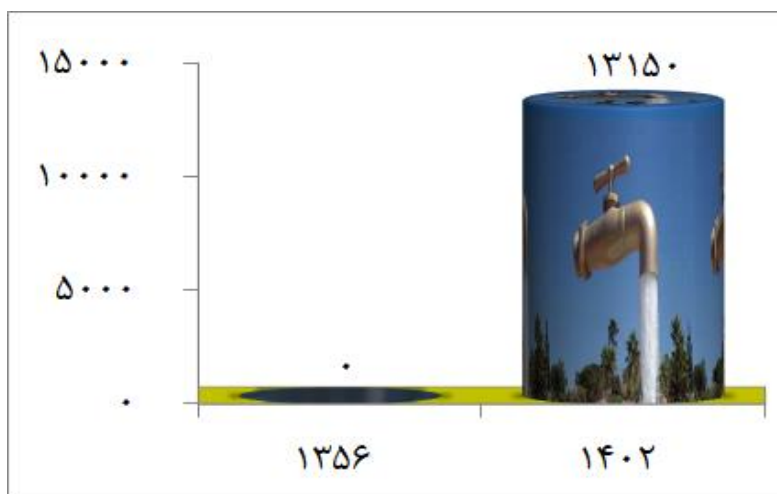
نمودار شماره (۱۲۳) - احداث و تکمیل کل راه عشایری (کیلومتر)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

علاوه بر برق رسانی، احداث شبکه لوله کشی آب آشامیدنی عشایری به میزان ۱۳۱۵۰ کیلومتر از جمله اقدامات زیرساختی کشور در چهل و پنج سال اخیر محسوب می گردد که نقش بسزایی در بهداشت و سلامت این جامعه داشته است.

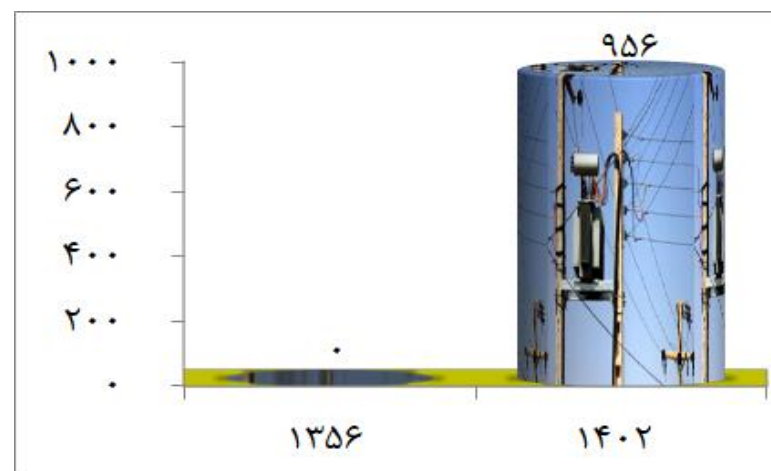
نمودار شماره (۱۲۶) - کل لوله کشی آب آشامیدنی عشایری (کیلومتر)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

برق رسانی به کانون های اسکان عشایری نیز از دیگر اقدامات کشور در چهل و پنج سال اخیر به این جامعه مولد بوده است که بیش از ۹۵۶ کیلومتر طول شبکه برق رسانی در این مناطق می باشد.

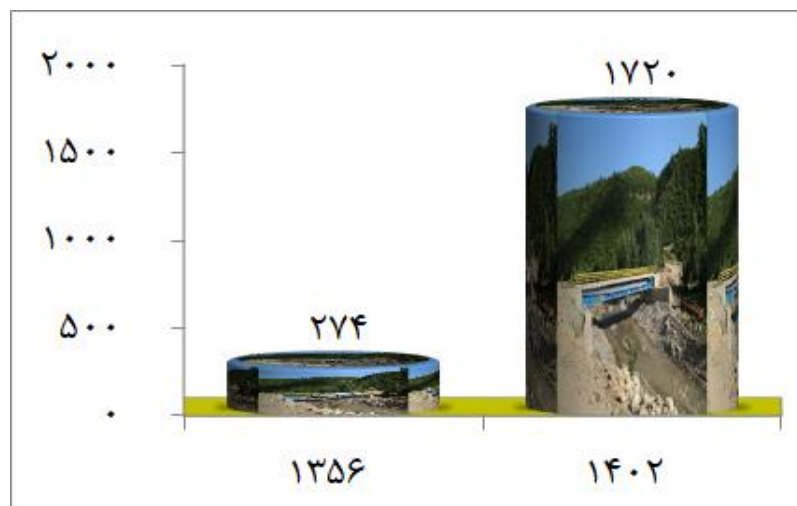
نمودار شماره (۱۲۵) - کل شبکه برق فشار متوسط عشایری (کیلومتر)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

در مناطق عشایری تا سال ۱۳۵۶ تعداد ۲۷۴ دهنه پل احداث شده بود که این تعداد در سال ۱۴۰۲ به ۱۷۲۰ دهنه رسیده است.

نمودار شماره (۱۲۸) - احداث کل پل‌های عشایری (دهنه)

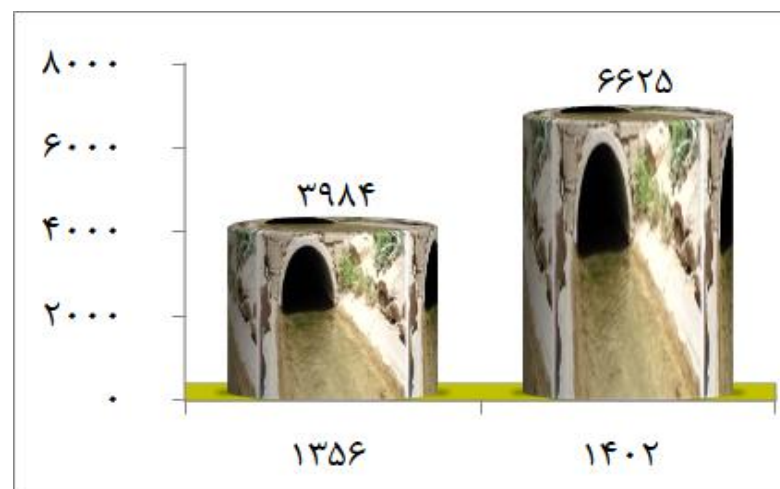

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

لایروبی و مرمت قنوات در مناطق عشایری از دیگر فعالیت‌های زیربنایی است. که به منظور افزایش رفاه جامعه عشایری صورت گرفته است. که از ۳۹۸۴ رشته قنات به ۶۶۲۵ رشته قنات افزایش یافته است.

نمودار شماره (۱۲۷) - کل لایروبی و مرمت قنوات در مناطق عشایری

(رشته قنات)

مأخذ: مرکز آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات، وزارت جهاد کشاورزی

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۸۹۶۶۶۰ کدپستی: ۳۷۳۱۳-۱۵۹۸۶

<https://www.agri-peri.ac.ir>

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir

ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir